Gilde brief

18e jaargang no. 3
15 september 1999

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

DE GILDEBRIEF

De Gildebrief is het verenigingsblad van Het Gilde Vrijwillige Molenaars (GVM). Het blad verschijnt vier keer per jaar en wel in de maanden maart, juni, september en december. De oplage is 1950 stuks.

De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor de inhoud van het blad, met uitzondering van de artikelen van het bestuur van het GVM. De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst, maar zij behoudt zich het recht voor artikelen niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen.

Advertenties
Voor bedrijven of instellingen, die gelieerd zijn aan 'de molenwereld', bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Advertentietarieven zijn op het redactieadres verkrijgbaar.

Bestuur van het GVM
G. (Gerard) Sturkenboom, voorzitter
Bisschop Arnoutlaan 14
5591 BL Heeze, tel. 040-2262602

B.A. (Boudewijn) van Weel, secretaris
Nwe Bussummerweg 92
1272 CK Huizen, tel. 035-5251695

G.W.M. (Gerard) Barendse, penningmeester
Beatrixstraat 79
2685 BH Poeldijk, tel. 0174-245580

A. (Bert) van Uffelen, examencoördinator
Valkenlaan 8
7905 AA Hoogeveen, tel. 0528-271991

A. (Andreas) de Vos, contacten afdelingen
Meyersloot 35
1831 EB Koedijk, tel. 072-5617648

Twee vacatures

Ledenadministratie GVM
E.N. (Eveline) Pouw-Schipper
Zwarteweg 70
1412 GE Naarden, tel. 035-6945428

Rekeningnummer GVM
Postbank(giro) 2144780 ten name van het Gilde van Vrijwillige Molenaars te Poeldijk

'Molenbiotoop'-aangelegenheden
Meldpunt: De Hollandsche Molen
Sarphatistraat 634,
1018 AV Amsterdam
telefoon 020-6238703
telefax 020-6383319

Gildeverzekeringen
Contactpersoon: J. (Jan) van Loenen
Arendshorst 34
3772 RV Barneveld, tel. 0342-400630

Bliksemafleidercontrole
Contactpersoon: D.J. (Dick) Abelskamp
Laan 1940-1945 2
7231 GL Warnsveld, tel. 0575-525068

Redactie Gildebrief
P.J. (Peter) de Moes, J. (Jan) van der Vlies,
G.J. (Gerrit) Pouw, vacature
Redactieadres: p/a J. van der Vlies,
Maaskade 77a, 3071 ND Rotterdam,
tel. 010-4112299

IN DIT NUMMER **pagina**

't Gaande werk	1
Duizend geslaagde vrijwilligers	1
Verslag van de ledenvergadering 1999 van het GVM	5
Brandweerinstructie	10
Nationale Molendag springlevend	11
Nationale Molendag.....anders	18
Nieuws over het Molenniumevenement	19
Een ander millenniumprobleem	20
Bestuursexcursie naar afdeling Gelderland	22
Molens en toerisme	23
Over de kennis van het houtzagen	24
Aanstaande Molendagen	24
Feestelijke herdenkingen	25
Korte berichten, oproepen, aandiedingen etc.	26
Cultuurhistorische blikvangers als levend symbool	26
De waterram	28
Groninger molenweekend geslaagd	30

Bij de voorplaat:
Molen *De Windhond* te Woerden stond centraal in het feest rond de duizendste geslaagde. Opname Gerard Sturkenboom.

Bij de achterplaat:
De *Bonrepasmolen* bij Schoonhoven, een opname uit het dia-klankbeeld "Het Hart van Nederland" van Jan van der Vlies

Kopij voor het volgende nummer moet vóór
1 november 1999
in het bezit zijn van de redactie

Wie kopij op diskette aanlevert, gelieve dit te doen in WP 5.1 of WP 6.0.

© 1999 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevensverwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, Nwe Bussummerweg 92, 1272 CK Huizen.

't Gaande werk

Dé gebeurtenis voor de molenwereld in Nederland in het tweede kwartaal was uiteraard de viering van het feit, dat in het voorjaar de 1000ste door het Gilde opgeleide vrijwillige molenaar slaagde voor het examen van De Hollandsche Molen. Roel Nahuis kreeg op 19 juni op de Windhond in Woerden zijn speldje (dat voor deze bijzondere gelegenheid verguld was!), nadat hij voor de, met Z.K.H. Prins Claus der Nederlanden uitgebreide, examencommissie opnieuw met positief resultaat zijn examen had afgelegd. Dát was nog eens een examen om zenuwachtig voor te zijn! Zijn eigenlijke examen had Roel, ontwetend van het gegeven, dat hij de 1000ste geslaagde zou kunnen worden, al 2 maanden eerder afgelegd. In deze Gildebrief komen verschillende betrokkenen terug op deze feestelijke dag.

In deze Gildebrief nog veel meer verslagen. Allereerst het verslag van de jaarvergadering op 3 april j.l.. Ook van de Nationale Molendag wordt uitgebreid verslag gedaan. Iemand heeft zelfs een verslag in rijm ingezonden en er wordt ook verslag gedaan van een molentocht per boot.

Inmiddels ligt de zomervakantie achter ons en worden we weer uitgenodigd voor enkele regionale molendagen, nl. die in de Tielerwaard en de Brabantse Kempen; zie elders in dit blad daarvan de aankondigingen. Ook de initiatiefneemster van het "Molenniumevenement", Josien de Vries, komt terug op de voorbereidingen van de geplande activiteiten rond de komende jaarwisseling (of dit nu wel of niet als het eind en begin van een millenium moet worden gezien, laat ik hierbij in het midden).
De inmiddels opgerichte werkgroep heeft het Gildebestuur om ondersteuning van haar plannen gevraagd. Uiteraard ondersteunt het bestuur dit initiatief van harte, doch één opmerking wil het hierbij maken. Het actief deelnemen is een persoonlijke keuze van iedere molenaar; het dient gerespecteerd te worden, als hij of zij deze jaarwisseling een eigen invulling (zonder molen) wil geven.

Het bestuur is druk doende om aanvulling te zoeken voor de vrijgevallen (en nog vrij te vallen) plaatsen. Het is belangrijk, dat het bestuur weer zo snel mogelijk voltallig is om de nodige werkzaamheden te verrichten. Gelukkig kan ook onze penningmeester, Gerard Barendse, weer wat beter vooruit. Ook letterlijk, want hij heeft een heupoperatie achter de rug, waarvan hij (op het moment, dat ik dit schrijf) vrijwel is hersteld. Tot slot nog even over de examens. De 1000ste geslaagde dit voorjaar is weliswaar een belangrijke mijlpaal geweest. Echter, voor de molens is iedere molenaar even belangrijk. Het is dan ook zeer verheugend, dat er zich voor het najaarsexamen ruim 40 kandidaten hebben aangemeld (waarvan 6 voor de watermolenaarsexamens). Hopelijk slagen zij allen en hebben ze daarvan evenveel voldoening als Roel Nahuis.

Gerard Sturkenboom, voorzitter

Duizend geslaagde vrijwilligers: het Gilde viert feest!

Op 19 juni hebben we feestelijk gevierd, dat ons Gilde thans duizend geslaagde vrijwilligers telt. Het feest vond plaats op en rond molen De Windhond te Woerden. Voor het oog van de landelijke en plaatselijke pers en van vele belangstellenden legde Roel Nahuis uit Groningen daar nogmaals het examen vrijwillig molenaar af. Voor deze bijzondere gelegenheid maakte prins Claus deel uit van de examencommissie en uit zijn handen mocht Roel Nahuis zijn getuigschrift in ontvangst nemen. De Prins had het document mede ondertekend. Voor een verslag van dit feestelijke gebeuren laten we drie personen aan het woord:

Examen-coördinator Bert van Uffelen schrijft:

Op 19 juni hebben we in en rond molen De Windhond in Woerden een zeer geslaagde feestdag gevierd. Daaraan waren nogal wat voorbereidingen vooraf gegaan!

Vanuit het bestuur waren twee personen aangewezen om deze feestdag samen met De Hollandsche Molen te organiseren. Door omstandigheden viel één van beiden af. Omdat we toen behoorlijk onthand zaten zo plotseling, heb ik de hulp ingeroepen van ons oud-bestuurslid Jan Spruit. Enthousiast als hij altijd is, was hij direct bereid ons te helpen. En dat bleek een goeie keus! Leo Endedijk en Hans van Es van DHM dachten, dat het mogelijk moest zijn om prins Claus bij de feestdag te betrekken. Een goed idee. De prins is een zeer geïnteresseerd man, die bovendien een publiekstrekker is. Al snel bleek, dat de prins bereid was de dag gedurende een aantal uren met zijn aanwezigheid op te luisteren. Er waren echter wel enkele voorwaarden. Omdat de prins die dag nog andere verplichtingen had, werd ons verzocht, indien mogelijk, niet te ver van Den Haag naar een geschikte molen te zoeken. Welnu, het Gilde wilde uiteraard, dat er op de examenmolen een geslaagd vrijwilliger aanwezig zou zijn. De keus viel op Woerden, waar op molen De Windhond niet alleen een geslaagd vrijwilliger is, maar zelfs een van het eerste uur! Willem van Krieken zorgt er al vele jaren voor, dat De Windhond het visitekaartje van Woerden is.

Willem en zijn vriendin Gerrie zagen de feestdag wel zitten. Na een viertal vergaderingen op De Windhond met molenaar, gemeente, rijksveiligheidsdienst, politie, DHM en GVM was de organisatie rond. De duizendste geslaagde was uiteraard ook gevraagd aan deze dag mee te doen, wat hij gelukkig graag wilde doen: Roel Nahuis uit Groningen, leerling van Leen Duym. De laatste werd uiteraard ook uitgenodigd.

We zouden op de feestdag zelf vroeg aanwezig zijn. Toen we om 8 uur aankwamen, schrokken we eigenlijk wel een beetje. We dachten, dat de feesttent er al wel zou staan, maar men was nog maar net begonnen met het opzetten ervan. Maar wat een getraind en op elkaar ingespeeld stel vaklui was daar bezig. Ons oud-bestuurslid had weer eens van alles geritseld, nu een complete plantenzaak! De hele tent werd volgezet en dus gezellig gemaakt met mooie palmen en bloemstukken. Om half tien kwamen de deelnemers aan de molenmarkt hun kramen inrichten. Het geheel begon er zeer feestelijk en gezellig uit te zien. Het weer werkte goed mee: zon, wind en mooie Hollandse luchten. Nog even met ons allen het programma doorgenomen en het feest kon beginnen.

Om half elf precies kwam prins Claus aangereden. Van tevoren was hij door DHM als tijdelijk examinator aangesteld. De prins werd ontvangen door Hans van Es en voorgesteld aan de duizendste kandidaat, aan de examencommissie, aan de voorzitter van het Gilde, enz. Eerst was er koffie. De dame van de catering had in haar zenuwen nota bene vergeten suiker en melk klaar te zetten. Gelukkig is Wim van Krieken niet alleen molenaar

op De Windhond, maar woont hij er ook in. Suiker en melk waren dus snel aanwezig. Willem mag zich nu dus 'hofleverancier' noemen.

Na de koffie ging het gezelschap naar de stelling, waar fotografen en pers de prins opwachtten. Jan Spruit zorgde voor een live verslag vanaf de stelling, want zoals bekend, die is nogal hoog. En je kunt natuurlijk niet heel Woerden enz. er op de stelling bij laten zijn. Zoals ook later op de dag bleek, schuilt er in Jan Spruit een zeer enthousiast reporter. De leden van de examencommissie, maar ook prins Claus stelden aan de kandidaat vragen over de molen, de staart, het gevlucht en de kap. Kortom een echt examen, maar dan ingekort. Roel was immers al lang geslaagd. Kruien en zeilen voorleggen gingen hem ook goed af. De prins stelde ook nogal wat vragen over de biotoop. Hierna trok de examencommissie zich even terug voor beraad.

Intussen gaf het Schiedams Zakkendragersgilde een interessante demonstratie bij de feesttent. Prins Claus en examencommissie kwamen na afloop van hun beraad ook naar de feesttent. Leen Vellekoop maakte bekend, dat Roel geslaagd was. Nadat het speciale getuigschrift was ondertekend, ook door de prins, werd het door hem aan Roel overhandigd. Hans van Es en Gerard Sturkenboom hielden een korte toespraak. Gerard sprak over alle kandidaten, die Roel waren voorgegaan en over alle instructeurs, die heel veel vrije tijd beschikbaar stelden en nog steeds stellen. Roel kreeg daarna een gouden Gildespeld opgespeld door onze voorzitter. Hij heeft dus een zeer speciaal getuigschrift en een echt gouden speld aan deze voor hem zo bijzondere dag overgehouden. Het zij hem van harte gegund, want hij bleek een enthousiast vertegenwoordiger van ons Gilde te zijn.

De prins maakte hierna nog een rondgang over de molenmarkt. Hier stonden kramen met uitstallingen van molenmaker Verbij, zeilmaker Rene Pereboom, rietdekker Arjan Visser, Molenvrienden Rottemerengebied, molenmodelbouwer Boshuizen, Historische Vereniging Woerden, afdeling Utrecht van het GVM en de Utrechtse Molenstichting. Onder de klanken van een draaiorgel vertrok de prins.

Tijdens de lunch in de feesttent praatten we gezellig na. Na de lunch werd de allereerste geslaagde vrijwilliger, Eric Zwijnenberg, nog eens aan de tand gevoeld. Eric had hulp meegenomen: Klaas Zaal en Klaas Zaal jr. (met een GSM voor eventuele hulp van buiten?). Eric wist zijn zenuwen goed te beheersen, gaf zeer goede antwoorden en bleek alles nog zeer goed te beheersen. Hij wilde op een gegeven moment de rollen omdraaien en aan Leen Vellekoop vragen gaan stellen. Die zei toen maar snel, dat de kennis van Eric prima in orde was en dat hij dus zijn getuigschrift mocht houden. Jaja, de geinponem!

Eric Zwijnenberg draait de rollen om bij zijn "herexamen" en voelt Leen Vellekoop aan de tand

Ook hiervan gaf Jan Spruit een live verslag vanaf de stelling.

Daarna kon de molen worden bezichtigd. We hadden hierbij hulp van molenaars uit onze afdelingen Utrecht en Zuid-Holland. In de tent speelde een brassband, Dutch Blue, lekkere vrolijke muziek. Helaas liet het publiek 's middags wat verstek gaan. Dit was het enige minpunt van die dag. Wat hadden op dit punt graag wat meer activiteit gezien van de afdeling Voorlichting van de Gemeente Woerden. Maar het was zeer beslist een geslaagde dag, waaraan allen, die eraan hebben meegewerkt, met plezier zullen kunnen terugdenken. Wij bedanken iedereen nogmaals voor hun inzet. We willen ook speciaal de zeer goede samenwerking met DHM vermelden. We hebben prettig en vakkundig samengewerkt en het resultaat was ernaar.

Voor de familie van Krieken waren het begrijpelijkerwijs helemaal spannende dagen. Heggen knippen, vegen en noem maar op. Maar daar kwam nog wat bij! De dochter van Willems vriendin was zwanger en, hoe bedenk je het, de geboorte was uitgerekend op de dag van het feest. De bevalling vond uiteindelijk enkele dagen later plaats. Willem en Gerrie zijn opa en oma geworden. Wie weet is de kleine Kevin een molenaar in de dop. Nog van harte gefeliciteerd vanaf deze plaats en bovendien voor de ontvangst tijdens de vergaderingen vooraf en op de feestdag zelf.

Ook in dit verslag heeft Jan Spruit een groot aandeel gehad. Ondergetekende bedankt iedereen, die deze feestdag tot een geslaagd geheel heeft gemaakt. En Jan, ik houd me aanbevolen voor jouw hulp in de toekomst. Ik weet je te vinden! We hebben er veel publiciteit mee weten te behalen, mede door onze enthousiaste duizendste kandidaat. Het heeft al enkele nieuwe leden opgeleverd.

Vervolgens laten we examencommissielid Leen Vellekoop aan het woord:

Op 14 april jl. slaagde Roel Nahuis als 1000ste vrijwilliger voor het examen vrijwillig molenaar op korenmolen "Dijkstra" te Winschoten. Aan dit heuglijke feit wilde de vereniging De Hollandsche Molen een feestelijk tintje geven. Daartoe had de vereniging Z.K.H. Prins Claus verzocht om tijdelijk te fungeren als examinator bij het (nogmaals) afnemen van (een gedeelte van) het examen en bij het uitreiken van het daarbij behorende getuigschrift aan deze kandidaat en wel op 19 juni jl. op korenmolen "De Windhond" te Woerden. De prins had daarin toegestemd.

Ter voorbereiding van deze gebeurtenis was een werkgroep gevormd, bestaande uit personen van het GVM, van DHM, de molenaar van De Windhond en vele anderen. Op het terrein tegenover de molen had men een feesttent geplaatst en ter weerszijden daarvan enige kraampjes met molenattributen.

Vereniging DHM had aan mij als lid van de examencommissie en aan mevrouw Pouw als secretaresse van die commissie gevraagd om samen met Prins Claus de duizendste geslaagde nogmaals te testen op inzicht en vaardigheid. Wij hadden daarmee ingestemd en mochten op 19 juni deze opdracht samen met prins Claus uitvoeren op De Windhond.

Toen ik aankwam bij de molen, waren de standbouwers en de geluidstechnici nog druk bezig hun zaken in orde te brengen. Men had ons verzocht om 10.00 uur aanwezig te zijn op de eerste zolder van de molen, alwaar een lange tafel en stoelen gereed stonden. Ik dacht: "Hier is de koffie", maar nee hoor, we moesten wachten tot de overige personen waren aangezeten. Die zouden 20 minuten later komen. Dat gaf mij de gelegenheid om even met Roel Nahuis te overleggen, hoe we het zouden gaan doen en welke vragen we hem zo ongeveer zouden gaan stellen.

Onttrokken aan ons oog arriveerde de

prins beneden bij de molen en werd daar welkom geheten door de bestuurders van de provincie Utrecht, de gemeente Woerden, de vereniging De Hollandsche Molen en het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Het gezelschap beklom de trap naar de eerste zolder en het hoofd van de prins was het eerste, dat wij uit het trapgat omhoog zagen komen. Nadat hij enigszins van de klimpartij was bekomen, werd de prins aan ons voorgesteld en namen wij allen plaats aan de tafel. Toen kwam er koffie met natte cake, maar voordat de prins een slokje had genomen, mochten wij er alleen maar aan ruiken.

Terwijl wij koffie dronken, werden pers- en cameramensen met hun apparatuur naar de stelling geloodst. Na het koffiekwartiertje werd alle overige gasten verzocht zich van de eerste zolder naar de stelling te begeven. De prins had namelijk te kennen gegeven, dat hij met mevrouw Pouw en mij nog even overleg wilde over hetgeen we aan de kandidaat zouden vragen en hetgeen we hem wilden laten doen; dit alles onder het toeziend oog van een gemoedelijke functionaris van de RVD. Tijdens dit onderonsje ging de stem van de prins protesteren, wat naar hij meende te wijten was aan de natte cake. Gelukkig herstelde zijn stem zich snel, zodat ook wij ons naar de stellingzolder konden begeven.

De persmensen waren inmiddels geïnstrueerd over waar, maar vooral over waar ze niet mochten komen of staan. Toen de prins in de deuropening van de stelling verscheen, was er een hel verblindend licht van vele flitslampen, alsmede het geluid van een hagelbui, veroorzaakt door het klikken van de sluiters van evenzovele in stelling gebrachte camera's. Op de stelling was een afstandsmicrofoon aanwezig, zodat de belangstellenden beneden de gebeurtenissen konden volgen.

De "gelegenheidsexamencommissie" met Prins Claus en kandidaat Roel Nahuis

De prins werd op de stelling verwelkomd door de vice-voorzitter van DHM, de heer Van Es, die hem er hartelijk voor bedankte, dat hij voor deze bijzondere gelegenheid als tijdelijk examinator wilde fungeren. Na dit welkomstwoord werd ons verzocht, of wij Roel Nahuis nog eenmaal wilden testen op zijn kennis en vaardigheden, om te zien, of hij op verantwoorde wijze zelfstandig met een molen zou kunnen omgaan. De eerder genoemde microfoon werd overhandigd aan Jan Spruit en hij deed verslag van wat er zich op de stelling afspeelde en van wat daar zoal werd gesproken.

Door het mooie weer was het op de stelling best uit te houden en de prins had het kennelijk goed naar zijn zin. Ik had de molen een (stelling)veld onder de wind laten zetten, zodat Roel Nahuis voor de vele camera's een stukje kon kruien. Nadat hem enkele gebruikelijke vragen waren gesteld, kreeg hij het verzoek de molen op de wind te kruien. Toen hij dat had gedaan, vroegen we hem uiteraard, hoe hij nu wist, dat de molen goed op de wind stond. De prins stak op hetzelfde moment een vinger in zijn mond en stak die daarna triomfantelijk in de lucht. Ik vroeg hem: "Waar hebt u dat geleerd?" en hij antwoordde, dat dit een oud schippersgebruik was.

De prins wilde de molen wel zien draaien en Roel Nahuis kreeg de opdracht de zeilen voor te leggen. Omdat we bij de staart stonden, kwam er een complete volksverhuizing van cameramensen op gang richting wiekenkruis. Je voelde de stelling schudden. Dit herhaalde zich, totdat alle zeilen waren voorgelegd. De wind kwam precies uit de richting van de feesttent en daardoor konden de belangstellenden op de begane grond het voorleggen van de zeilen goed volgen. De prins kreeg daarbij zelfs een zwiep van een hoektouw tegen zijn voorhoofd. Ik zei: "Daarvoor zullen we een half punt in mindering brengen". Mevrouw Pouw maakte dan hierover dan ook direct een aantekening in haar boekwerk. De prins controleerde de vastgemaakte hoektouwen en gaf Roel Nahuis toestemming om de vang te lichten. Hij moest hem echter aanhouden in verschillende wiekstanden. Tenslotte hielp de prins mee met het definitief lichten van de vang. De pers werd daarbij op afstand gehouden, zodat dit onderdeel van het examen in een ontspannen sfeer kon worden afgerond.

Terwijl hij voorzichtig over de stelling liep, verzekerde de prins mij, dat de koningin zich hier niet prettig zou voelen. "Hoe dat zo?", vroeg ik hem. "Wel, vanwege de ruimte tussen de stellingdelen en de daardoor zichtbare hoogte", antwoordde hij. We begaven ons weer naar de eerste zolder om daar formeel even overleg te plegen, of de kandidaat wel of niet aan onze verwachtingen had voldaan.

Intussen werden alle aanwezigen van de stelling naar beneden gedirigeerd. Daarna konden ook wij afzakken naar de begane grond. We werden hier opgewacht door het Schiedamse Zakkendragersgilde. De prins besteedde daaraan de nodige aandacht en hij wilde weten, of er echt graan in de zakken zat. Er werd een zak opengemaakt en inderdaad, er zat graan in. Via de molenberg wandelden we met het hele gezelschap naar de feesttent. Daar werden de overige leden van de examencommissie aan de prins voorgesteld en namen we als voltallige commissie, de prins incluis, plaats achter de tafel, die op het podium was geplaatst.

Nadat de directeur van De Hollandsche Molen een inleidend woord had gesproken, werd mij verzocht de uitslag van het examen aan Roel Nahuis bekend te maken. Naar onze mening had Nahuis voldoende kennis en inzicht vergaard om zelfstandig een windmolen te kunnen bedienen. Voor het theoretische gedeelte hadden wij hem een 7.5 toebedacht en voor de praktijk een

7, een half puntje minder vanwege een zwichttouw en die zwiep van het hoektouw tegen het hoofd van de prins. Mijn mede-collega Prins Claus was van mening, dat dat halve puntje er niet behoefde te worden afgetrokken, maar vond dat anderszins toch wel rechtvaardig. Hierna werd alle leden van de commissie verzocht het getuigschrift te ondertekenen. Prins Claus deed dat als laatste en hij reikte dit bijzondere getuigschrift uit aan Roel Nahuis en feliciteerde hem er hartelijk mee.

Prins Claus reikt het getuigschrift uit aan Roel Nahuis

Vervolgens werd het woord gegeven aan de voorzitter van het Gilde van Vrijwillige Molenaars, Gerard Sturkenboom. Hij memoreerde, dat deze mijlpaal van 1000 geslaagde vrijwilligers nooit zou zijn bereikt, als het Gilde niet had gezorgd voor een kundige opleiding. Toen hij aan het woord was, vroeg de prins mij: "Wie is die spreker?" Ik kon hem mededelen dat dit de voorzitter was van het Gilde, dat de opleidingen verzorgt en dat DHM de examens afneemt. De prins was weer op de hoogte. Na deze toespraak kreeg Roel Nahuis van Gerard Sturkenboom de gebruikelijke felicitaties en mocht hij uit diens handen een gouden dasspeld in ontvangst nemen, voorwaar een speld om trots op te zijn.

Na een afsluitend woord van Leo Endedijk gaf de prins te kennen nog even tijd te hebben voor het bezichtigen van enkele kramen. De eerste kraam, die hij bezocht, was die van molenmakerij Verbij. De prins bekeek een geprofileerde console voor de Blokweerse Wip en enkele eikenhouten wervels. Hij nam zo'n wervel tussen duim en wijsvinger en vroeg mij, waarvoor deze diende. Ik antwoordde, dat deze wervels worden gebruikt voor het afsluiten van luiken en deuren en ook voor konijnenhokken. Ik zei: "Neemt u er maar een mee voor uw konijnenhok", maar hij zei: "Ik heb geen konijnenhok". "Legt u dan de wervel maar weer terug", zei ik en de prins legde de wervel keurig terug.

Bij de zeilmakerij had de prins belangstelling voor de materialen. Hij wilde weten van welk materiaal zeildoek en touwwerk werden gemaakt. Aan de rietdekker, die bezig was een kleine kap te dekken, vroeg de prins, waar het riet vandaan kwam en of er nog voldoende Hollands riet voorradig was. De rietdekker vertelde de prins, dat de vraag naar rieten daken zo groot is, dat de beschikbare hoeveelheid inlands riet daarvoor niet toereikend is. Toen de prins even later een kraam van een molenvereniging aan het bekijken was, kwam de secretaris hem erop attenderen, dat het de hoogste tijd was om te vertrekken.

Tijdens de buitenwandeling mocht ik de prins voorstellen aan de heer Duym, de instructeur van Roel Nahuis. De prins merkte op, dat de heer Duym een molenstropdas droeg. "Ik heb u toch ook wel eens met een molenstropdas gezien?", vroeg ik aan de prins. "Dat is juist", zei de prins, "maar vandaag draag ik een rode das met vogels erop". We kregen uitleg over de prinselijk das. "De das komt uit India", zei de prins, "en de erop afgebeelde vogels komen eveneens in India voor. Het zijn zeer bijzondere vogels, want ze kunnen slangen verdrijven. Maar die vogels en die slangen komen in ons land niet voor". Na dit stropdassenverhaal nam de prins afscheid van hen, die hem hadden verwelkomd. Hij bedankte Evelien Pouw en ondergetekende hartelijk voor onze adviezen en de begeleiding, die hij als tijdelijk examinator van ons aangereikt had gekregen. De prins stapte in de gereedstaande auto en toen hij wegreed, zwaaiden de vele aanwezigen hem uit.

Terwijl het Zakkedragersgilde nog een demonstratie zakken dragen ten beste gaf, heen en weer lopend tussen de molen en de feesttent, vonden wij het de hoogste tijd onze dorst te lessen en de inwendige mens te versterken. 's Middags vond er nog een amusant gebeuren plaats. Toen werd de allereerste geslaagde vrijwilliger, Eric Zwijnenberg, nogmaals een examen afgenomen, waarover u elders in deze Gildebrief verslag wordt gedaan. De Hollandsche Molen en het Gilde van Vrijwillige Molenaars kunnen al met al terugzien op een zeer geslaagde happening, waaraan zowel door de landelijke als de plaatselijke pers de nodige aandacht is besteed. Voor Evelien en mij was het een eer om dit van zo nabij te mogen meemaken, temeer, omdat wij destijds ook betrokken mochten zijn bij het uitreiken van het vijfhonderste getuigschrift. Die uitreiking werd eveneens verricht door prins Claus en wel in juni 1984 op en bij molen no. 2 van de molenviergang bij Zevenhuizen.

Tenslotte geven we de duizendste geslaagde, Roel Nahuis zelf, het woord:

Molenaar word je niet elke week. Wel komt er gemiddeld bijna elke week een molenaar bij. Als dat dertig jaar doorgaat, komt er vanzelf een, die de duizendste is. En als je dan net op dat moment voor je examen slaagt, kan het zo maar gebeuren, dat je zelf die duizendste bent. Toen ik echter op 15 april jl. slaagde op 'molen Dijkstra' te Winschoten, had ik nog geen benul van wat me te wachten stond.

Examinator Leen Vellekoop gaf me mijn cijfers, drukte me nog op het hart, dat ik nu "een molen mocht laten draaien, maar het vak nog moest leren" en dat "malen iets heel anders is dan draaien". Maar goed, de opleiding kon worden afgesloten.....dacht ik. Alleen nog het getuigschrift ophalen op de jaarlijkse bijeenkomst van De Hollandsche Molen, waarvoor ik helaas bijna een jaar zou moeten wachten.

Maar wat bleek enkele weken later? Ik was de duizendste! Of ik het examen nog een keer over wilde doen, met prins Claus als examinator en of ik aansluitend het diploma in ontvangst wilde nemen uit handen van de prins. Wat doe je dan? Dan kijk je je boeken nog eens door en ga je prins Claus en meekijkend Nederland laten zien, wat je kunt. Gelukkig zonder examenvrees, want het was in ieders belang, dat ook het herexamen succesvol zou verlopen.

Maar, met de prins en met een forse delegatie van DHM en van het GVM en bovendien een legertje persmensen op de stelling, moest ik het toch maar even doen.

Toen ik op 19 juni op molen De Windhond te Woerden, waar het festijn zou plaatsvinden, was aangekomen, kon ik wel even snel de molen bekijken, de vang bevoelen en het kneppeltouw van het vangtouw onderscheiden. Korte tijd later arriveerde prins Claus met een gezelschap hoogwaardigheidsbekleders. De ontvangst met koffie en "natte cake" was erg amusant. De prins verhaalde van Zaanse zaagmolens en scheepsbouw in de Gouden Eeuw, maar ook van koffie met "natte cake" en koffiebonenhandel met verre landen.

Toen was het mijn beurt. Een zacht briesje stak op, dus met volle zeilen zou de molen mooi draaien. Stukje kruien. Eerste zeil ervoor. Vang lichten. Volgende end beneden. Vang er weer op. En weer naar het wiekenkruis, ik rechtsom, zigzaggend door de molendelegaties en het legertje persmensen linksom. We troffen elkaar weer bij het wiekenkruis. Terwijl prins Claus mij vroeg naar de naam van een steek, wilde het team van SBS 6 weten, hoe het ging tot dan toe. Tot vreugde van de pers ontglipte mij per ongeluk een zwichtlijn, die de Telegraaf de maandag daarna in het gelaat van Prins Claus liet terechtkomen. Het examenrapport maakte gewag van een foutje.

Van de Prins moest ik nog een zwichtlijn werpen om een heklat, waarin duidelijk het profiel van het touw was gesleten. Had het zeil die dag niet te laag gehangen, dan had ik hem tevreden kunnen stellen. Nu moest ik het na drie pogingen opgeven. Een 10 voor praktijk zat er dus niet meer in.

De prins vroeg nog, welke plaats windmolens hebben ingenomen in de geschiedenis van Nederland en hoe het stilzetten van het wiekenkruis met behulp van die lange ketting heette. Dankzij de kennelijk juiste beantwoording van deze vragen slaagde ik alsnog, zij het met een half puntje aftrek voor die zwichtlijn.

Het getuigschrift was binnen en nog wel met een koninklijke handtekening. Alsof dat nog niet genoeg was, kreeg ik van Gerard Sturkenboom, onze voorzitter, het speldje opgeprikt, een gouden voor de gelegenheid. De prins maakte nog een tochtje langs de molenmarkt en vertrok. Na vele gelukwensen in ontvangst te hebben genomen en vele vragen te hebben beantwoord, deed ik hetzelfde.

Met het diploma op zak draai ik tegenwoordig iedere zaterdag op de 'Eben Haëzer in Enumatil (Gr.). Niet lang meer overigens, want binnenkort zal ik verhuizen naar Alkmaar. Ik ben daar in de buurt dus op zoek naar een mooie molen, liefst bewoonbaar.

Op verzoek van de redactie heb ik dit stukje geschreven. Het gaat vooral over mijn beleving van de dag. Maar eigenlijk had het over anderen moeten gaan. Ik heb het examen maar één keer gedaan. Maar DHM heeft het duizend keer gedaan. Ik heb de opleiding maar één keer gevolgd, maar het GVM heeft duizend opleidingen verzorgd. Ik heb kunnen genieten van de lessen en anekdotes van Leen Duym, molenaar/molenmaker en voorzitter van het Groningse afdelingsbestuur. Maar hij heeft er jaren van zijn leven in gestoken om zijn kennis aan zijn leerlingen over te brengen. Aan hem en aan alle anderen, die zich hebben ingezet voor het behoud van molens en voor de instandhouding van het molenaarsambacht komt de eer en de trots toe voor het bereiken van deze mijlpaal van duizend geslaagde vrijwillige molenaars!

Voorzitter Gerard Sturkenboom speldt Roel Nahuis een gouden speldje op

(De foto's bij dit artikel zijn van ons aller Jacques Tersteeg)

Verslag van de ledenvergadering van het GVM, gehouden op zaterdag 3 april 1999 in Hotel Haarhuis te Arnhem

Opening door de voorzitter

De voorzitter van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM), Gerard Sturkenboom, opent de ledenvergadering met een woord van welkom aan de aanwezigen.

In het bijzonder richt hij zich hierbij tot de aanwezige genodigden, waaronder de ereleden en de bestuursleden van zusterorganisaties. Er is bericht van verhindering ontvangen van mevrouw P.D. Scholten-Ballast, mevrouw I. Wierenga-Spijk en de heren K. Faber, Dick Prins, Tom Kreuning en J. Spoel. Tot slot roept de voorzitter de aanwezigen op de presentielijst te tekenen (73 leden hebben hieraan gehoor gegeven) en niet in de zaal te roken.

Bestuursmededelingen

- Bestuurslid **Tinus Verwijmeren** heeft zijn bestuursfunctie een week geleden om persoonlijke redenen met onmiddellijke ingang ter beschikking gesteld. Het bestuur betreurt dit besluit ten zeerste, aangezien Verwijmeren een substantiële bijdrage heeft geleverd in het bestuur en de commissies waarin hij zitting heeft genomen. Het bestuur heeft nog geen gelegenheid gehad zich te beraden over de consequenties van deze beslissing; zijn taken zullen voorlopig door de andere bestuursleden moeten worden overgenomen.
- Als gevolg van een initiatief van de redactie is de **Gildebrief** in A4-formaat verschenen, zonder dat er noemenswaardige meerkosten aan de verandering

verbonden waren. Het resultaat mag gezien worden.
- In **Friesland** zijn het samengevoegde Gild Fryske Mounders (GFM) en het afdelingsbestuur Friesland nu een jaar als één ploeg actief geweest. Er zijn vorig jaar drie Friese kandidaten opgegaan voor het examen, waarvan er twee zijn geslaagd, en voor de komende examens zijn vier kandidaten aangemeld. Binnenkort zal het eerste evaluatiegesprek over de samenwerking plaatsvinden.
- In totaal zijn er voor de komende examenronde 25 kandidaten aangemeld, waaronder twee kandidaten voor het watermolenaarsexamen. Naar verwachting zal in het voorjaar de **1000ste geslaagde** vrijwillig molenaar kunnen worden verwacht. Samen met De Hollandsche Molen (DHM) wil het GVM hier op gepaste wijze aandacht aan besteden. Het is de bedoeling dat er op 19 juni officieel bij deze mijlpaal zal worden stilgestaan.
- In het afgelopen jaar heeft de voorzitter samen met Gerbrand de Vries een bezoek gebracht aan **Evert Smit**, die vanwege ziekte bedlegerig is en zich aan een streng dieet moet houden. Evert voelt zich nog zeer bij de molenwereld betrokken en stelt het op prijs iets van zijn molenvrienden te vernemen. De voorzitter stelt voor om hem een kaart te sturen.
- Het GVM heeft een **donatie** ontvangen van Natuurmonumenten, waarvoor het bestuur zeer dankbaar is. Het Gilde is dit jaar voor het eerst opgenomen in de NotarisAgenda.
- In samenwerking met het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde (AKG) werkt het GVM aan de totstandkoming van een **hygiënecode** voor de korenmolenaars. Henk Demoet is namens het bestuur bij het overleg betrokken en doet verslag. Na aanvankelijk gedacht te hebben dat de code gemakkelijk aan de opmerkingen van het Ministerie kon worden aangepast, is gebleken dat de aanpassing niet eenvoudig is en veel geld zal gaan kosten. In overleg met het AKG zal worden bepaald hoe de goedkeuring alsnog kan worden verkregen. Voorlopig hebben de molenaars respijt gekregen.
- De jaarlijkse **bestuursexcursie** is gepland op 16 en 17 april; dit jaar wordt een bezoek gebracht aan de afdeling Gelderland.

Vaststelling van de notulen van de ledenvergadering d.d. 4 april 1998

De notulen van de ledenvergadering 1998, opgenomen in de Gildebrief 1/99, geven aanleiding tot de volgende opmerkingen:
- De heer B. Slooten laat weten dat niet alleen H. Steinz, maar G. Perfors en hijzelf eveneens hebben aangeboden in het conflict tussen het bestuur en Gerrit Pouw te willen bemiddelen. Deze opmerking ontbreekt in het verslag;
- De heer B. Slooten informeert naar het verschijnen van de voor 1998 aangekondigde aanvulling op de lesstof. Volgens Jan van der Vlies is het materiaal momenteel bij de drukker; binnenkort kan tot verzending worden overgegaan;
- De heer J. van Driel wil m.b.t. de opleidingsstructuur weten wat wordt bedoeld met de opleidingsraad en vraagt of er sprake is van een formele interactie tussen deze raad en de instructeurs? De voorzitter geeft aan dat de jaarlijkse contactdag voor de afdelingen als opleidingsraad functioneert en dat er volgens het bestuur interactie tussen de raad en degenen die bij de opleiding betrokken zijn, zou moeten zijn. Onder andere door de voorgenomen begeleiding van de instructeurs hoopt het bestuur hier verbetering in te kunnen brengen.

Vervolgens wordt het verslag met inachtneming van de bovenstaande punten goedgekeurd en vastgesteld onder dankzegging aan de secretaris.

Jaarverslag van de secretaris over 1998

De vergadering hecht haar goedkeuring aan het jaarverslag over 1998, zoals dat door de secretaris in onverkorte vorm is voorgelezen. Het verslag wordt gepubliceerd in de Gildebrief 99/2.

Naar aanleiding van de lengte van het jaarverslag en de tijd die het voorlezen inneemt, lijkt het de heer B. Slooten beter, dat het verslag niet langer wordt voorgelezen, maar het voorafgaand aan de ledenvergadering in de Gildebrief te publiceren. Een opmerking waar de secretaris zich goed in kan vinden. De heer J. Arrink merkt op dat hierdoor tevens degenen die voor de ledenvergadering verhinderd zijn, geïnformeerd zijn en in staat worden gesteld opmerkingen te maken. De heer J.S. Bakker wijst op de mogelijkheid om het verslag als bijlage bij het blad Molenwereld te laten verspreiden; dit lijkt geen optie voor het verenigingsverslag te zijn. Als nadeel van voorpublicatie wordt aangevoerd dat er voorafgaand aan de jaarvergadering tegelijkertijd twee verslagen in een Gildebrief verschijnen: de notulen van de ledenvergadering en het jaarverslag. Daarnaast zal het jaarverslag in definitieve vorm nogmaals moeten verschijnen, indien het niet ongewijzigd wordt goedgekeurd. De vergadering besluit voortaan tot publicatie van het concept-jaarverslag over te gaan, dat tijdens de ledenvergadering zal worden vastgesteld. Het bestuur gaat bezien op welke wijze dit besluit gestalte kan krijgen.

Met betrekking tot de 1000ste geslaagde vrijwillig molenaar vraagt de heer R. Peereboom of het GVM bijhoudt hoeveel leden er nog actief zijn. Volgens de voorzitter beschikt het bestuur niet over actuele gegevens. Ten behoeve van de uitgave van het Molenbestand hebben de afdelingsbesturen een inventarisatie gemaakt van de actieve leden, maar deze wordt niet landelijk bijgehouden.

Financieel verslag van de penningmeester over 1998

Na een dankwoord te hebben uitgesproken voor de blijken van medeleven die de penningmeester tijdens zijn ziekenhuisopnames heeft ontvangen, geeft Gerard Barendse een toelichting op de jaarcijfers die in de Gildebrief 99/1 zijn opgenomen.

Aan de ontvangstzijde valt de stijging van de inkomsten uit contributies op, die veroorzaakt wordt door de groei in het aantal leden, waardoor de inkomsten van de verschillende verzekeringen en de verkoop van artikelen navenant zijn toegenomen. Van de RDMZ is een garantiesubsidie ontvangen t.b.v. de uitgave van het jubileumgeschenk in 1997; hiermee is het verlies van dat jaar gedekt.

Aan de uitgavenkant geven de posten portokosten, theoriecursus en het betalingsverkeer een stijging te zien.
De kosten voor het betalingsverkeer hebben betrekking op de kosten die de bank sinds kort voor transacties in rekening brengt.

Op aanraden van de RDMZ is de post Kapitaal vervangen door Weerstandsfonds.

Verslag van de Kascommissie

De Kascommissie is op 19 februari bij de penningmeester op bezoek geweest voor de jaarlijkse controle van de financiële boekhouding. De commissie heeft de stukken doorgenomen en vastgesteld dat de penningmeester zijn werk naar behoren heeft verricht. Gerbrand de Vries stelt de vergadering dan ook voor om de penningmeester decharge te verlenen voor het gevoerde financiële beleid, dat volgens de commissie het predikaat uitstekend verdient. De zaal gaat hier bij acclamatie mee akkoord.

Met betrekking tot de voorgestelde wijziging van het postadres van de girorekening

deelt de voorzitter mee, dat de rekening op het adres van de penningmeester is overgeschreven.

Benoeming van de Kascommissie

In 1998 bestond de kascommissie uit de heren P. Buijs, C.P.M. Francken en G. de Vries. Laatstgenoemde is statutair aftredend en wordt door de voorzitter bedankt voor zijn bijdrage aan de commissie. Als opvolger van De Vries wordt de heer B. Dooren voorgedragen; de zaal neemt deze voordracht over.

In de door de benoeming van de heer Dooren ontstane vacature in de reservekascommissie, waarin de heren J.J. van den Akerboom en F.J. Gundlach zitting hebben, wordt voorzien met de benoeming van mevrouw E.C. Feenstra.

Bestuursmutaties

Op grond van het rooster van aftreden is Bert van Uffelen dit jaar statutair aftredend. Bert maakt sinds 1995 deel uit van het bestuur en heeft zich voor een 2de termijn verkiesbaar gesteld. Er zijn geen tegenkandidaten voor deze bestuursfunctie aangemeld. De zaal geeft met applaus aan dat zij met deze herbenoeming van de examencoördinator kan instemmen.

Contributieverhoging

Het bestuur stelt de vergadering voor de contributie voor het lidmaatschap van de vereniging met *f* 5,= te verhogen tot *f* 35,=. De penningmeester geeft in een nadere toelichting op dit voorstel aan, dat het bestuur tot dit voornemen is gekomen om een einde te maken aan het interen op het eigen vermogen.

Dick Prins heeft in een brief aangegeven dat hij geen voorstander van de verhoging is, omdat de vrijwillige molenaars in verband met hun hobby ook andere kosten hebben, zoals lidmaatschapsgeld van andere molenorganisaties en abonnementsgeld voor molentijdschriften.

De heer B. de Lange verwacht dat vooral jeugdleden problemen met de verhoging zullen hebben, zeker omdat zij ook de kosten van het entreepakket moeten betalen. De voorzitter erkent het belang van de jeugdleden en stelt dat het bestuur hier terdege rekening mee wil houden. Volgens Sturkenboom kan de verlaging van de verzekeringspremie, die per 1 januari 1999 met *f* 5,= is verlaagd, echter beschouwd worden als compensatie, hoewel dit alleen geldt voor de leden die een WAplus-verzekering hebben afgesloten. Belangrijk is dat er aan het einde van het jaar uitgaven worden gedaan op basis van de inkomsten van het volgende jaar, iets wat met extra inkomsten kan worden voorkomen.

De heer R. Peereboom is van mening dat de Gildeleden veel waar voor hun geld krijgen en wijst daarbij met name op de basiscursus. Deze opmerking ondervindt veel bijval vanuit de zaal.

De heer L.J. Tilma wijst erop dat de molenaars hun verzekeringspremie kunnen verhalen op de moleneigenaar, waardoor er een belangrijke kostenverlaging kan worden gerealiseerd.

Tot slot vraagt de heer R. van der Kemp zich af waar de discussie eigenlijk over gaat; volgens hem gaat het om de kosten van een zak patat.

Bij het in stemming brengen van het voorstel blijkt dat een geruime meerderheid zich in de contributieverhoging kan vinden: de contributie zal met ingang van 1 januari 2000 worden verhoogd tot *f* 35,=.

Bestuurstermijn

a) beperking bestuurstermijn

Het bestuur stelt voor om in de Statuten (artikel 12.1) de bepaling op te nemen dat bestuursleden eenmaal herkiesbaar kunnen zijn. In overleg met de notaris over de aanpassing van de statuten zijn enkele aanvullende wijzigingsvoorstellen gedaan, die in een bijlage bij de agenda zijn gepubliceerd. Gerard Sturkenboom geeft een toelichting op het agendapunt en de toegevoegde stukken die met de Gildebrief zijn meegestuurd.

De heer B. Slooten is geen voorstander van het voorstel; hij ziet het als een onnodige beperking van de vereniging, die in geval van onvoldoende kandidaten voor problemen kan zorgen. En wat te doen bij tussentijds aftreden? Zijn voorstel is om niet tot beperking van de bestuurstermijn over te gaan.

De heer G. Pouw weet uit ervaring dat het moeilijk is om statuten op te stellen. Hij vindt het jammer dat de wijzigingen niet in de tekst zijn aangegeven. Met betrekking tot het gemaakte onderscheid tussen leden en donateurs stelt Pouw voor de wijziging in hetzelfde artikel onder te brengen. In verband met de beperking van de bestuurstermijn wijst hij er ten slotte op, dat indien eerder tot beperking was overgegaan de vereniging het al die tijd zonder goede penningmeester had moeten stellen.

De voorzitter stelt voor eerst de bestuurstermijn te behandelen en later op de andere punten terug te komen.

De heer G. de Vries weet zich nog uit zijn bestuurstijd te herinneren dat het bestuur zich eertijds ook heeft afgevraagd of het wenselijk was de bestuurstermijn te beperken; er is toen besloten dat niet te doen. Nu ziet De Vries ook geen noodzaak om tot beperking over te gaan. Bovendien verwacht hij problemen, indien er geen kandidaten voorhanden zijn.

Mevrouw Bezema-Tel is van mening dat het een goede zaak is dat men na acht jaar moet aftreden. Indien er geen kandidaten mochten zijn, kunnen dezelfde personen voor een nieuwe termijn worden benoemd.

De heer T. Esman vindt het belangrijk dat de bestuursleden gedwongen worden om af te treden; uit ervaring is hem gebleken dat de doorstroming gunstig is voor de organisatie. Voor de bestuursleden is het zijns inziens fijn een eindpunt te hebben.

De heer B. Slooten stelt daarop voor om eerst in stemming te brengen of er veranderd moet worden, en in tweede instantie te bepalen hoe de wijziging eruit zal zien.

De heer H. Lelieveld wil weten hoe de bestuursleden persoonlijk over het voorstel denken.
De voorzitter beantwoordt deze vraag door erop te wijzen dat het voorstel van het gehele bestuur afkomstig is.

Ter afsluiting van de discussie constateert de voorzitter dat er verdeeldheid onder de aanwezigen bestaat. Hij stelt voor eerst het geagendeerde voorstel in stemming te brengen en vervolgens een alternatief aan de ledenvergadering voor te leggen. Het bestuursvoorstel wordt met meerderheid van stemmen afgekeurd. Voor het daarna in stemming gebrachte voorstel om het bestuurslidmaatschap te beperken tot maximaal drie termijnen (twaalf jaar) blijkt wel een meerderheid te bestaan. In de statuten zal de bepaling worden opgenomen dat bestuursleden maximaal tweemaal herbenoembaar kunnen zijn.

b) overige wijzigingsvoorstellen

Vervolgens gaat de voorzitter over tot behandeling van de wijzigingsvoorstellen die de notaris bij het aanpassen van de statuten heeft voorgesteld. Deze voorstellen zijn verwerkt in de toelichting die tezamen met de Gildebrief 99/1 zijn verzonden. Het gaat hierbij naast wijzigingen die eerder door de ledenvergadering zijn goedgekeurd, om nieuwe voorstellen waarbij een aantal praktische zaken in een eigentijdse formulering is opgenomen.

Mevrouw S.Bezema-Tel is er voorstander van de wijziging te beperken tot de bestuurstermijn en de

voorstellen die niet zijn geagendeerd, later aan de orde te stellen. Het bestuur van de Molenwerkgroep Oost-Groningen heeft namelijk nog geen gelegenheid gehad over de voorstellen te vergaderen, en heeft dientengevolge nog geen standpunt in dezen kunnen bepalen.

Vanuit de zaal wordt opgemerkt dat niet alle leden de losse toelichting op de statuutwijzigingen, die als bijlage bij de Gildebrief is verzonden, hebben ontvangen.

De heer B. Slooten stelt vast dat er weerstand in de zaal bestaat en stelt voor om de wijzigingsvoorstellen nogmaals te publiceren, zodat de leden schriftelijk kunnen reageren.

De heer L. van der Werf roept de vergadering op flexibel te zijn en zich niet te verliezen in geneuzel over de vorm.

De heer B. Trienekens wil de afdelingen in staat stellen de voorstellen te amenderen, zodat er op ordentelijke wijze over de wijzigingsvoorstellen gediscussieerd kan worden.

Afsluitend concludeert de voorzitter dat de wijzigingsvoorstellen moeten worden aangehouden tot de volgende vergadering, aangezien niet alle Gildeleden de wijzigingsvoorstellen hebben ontvangen. Er zal dan worden overgegaan tot integrale publicatie van de stukken in de Gildebrief.

Rondvraag

De heer **R. Peereboom** vindt het ongepast dat er in het artikel over de laatstgehouden Contactdag (opgenomen in de Gildebrief) wordt geschreven over gezondheidstoestand van een medewerker van DHM. Er moet volgens hem zorgvuldiger met persoonlijke gegevens worden omgegaan.

De heer **B. de Lange** vraagt aandacht voor de vervanging van de blauwe wimpel die versleten is geraakt. Kan hier een sponsor voor worden gezocht?

De voorzitter wijst erop dat deze wimpels destijds door DHM zijn uitgegeven. De heer B. Zinkweg blijkt er onlangs nog een bij die vereniging te hebben aangeschaft voor *f* 32,50 (incl. verzendkosten).

De heer **B. Slooten** stelt – gezien de recente ontwikkelingen – voor om alle vergaderstukken voor de ledenvergadering in één nummer van de Gildebrief op te nemen (katern).
Het bestuur zal deze suggestie in overweging nemen.

De heer **G. Perfors** verwacht volgend jaar problemen met de bestuursmutaties, aangezien er dan drie bestuursleden aftredend zijn; hij vraagt of het mogelijk is maatregelen te nemen, zodat problemen kunnen worden voorkomen.

De voorzitter geeft aan dat dit de aandacht van het bestuur heeft.

De heer **G. de Vries** is geschrokken van de mededeling van het opstappen van bestuurslid Verwijmeren. Hij wil weten wat de redenen voor dit plotselinge vertrek zijn.

De voorzitter geeft een toelichting op het onverwachte besluit van Verwijmeren om met onmiddellijke ingang zijn functie ter beschikking te stellen, waarmee het bestuur een week geleden geconfronteerd werd. Er is derhalve geen gelegenheid geweest voor overleg over de ontstane situatie. Misschien dat Verwijmeren zelf nog een toelichting wil geven.

In een motivatie van zijn besluit geeft Tinus aan dat zijn beslissing een reactie is op een opmerking in een brief van de voorzitter, die door hem als beledigend is ervaren.

MOLEN Wereld

Horatio, er is meer over molens!

Kent u de ***MOLENWERELD*** ook al? Het onafhankelijke maandblad boordevol molens en aanverwante zaken als:

- Actualiteiten
- Over mensen en molens
- Molengeschiedenis
- Taal en cultuur
- De molenbiotoop
- Techniek en bedrijf
- Molenbehoud
- Opinie

Niemand met belangstelling voor molens mag de Molenwereld missen; het tijdschrift dat de kennis erover wil verdiepen en verbreden, kennis die een vrijwillige molenaar zeker te pas komt; en dat elf maal per jaar in minimaal 24 pagina's op A4-formaat en rijk geïllustreerd.
Vraag snel een gratis proefnummer plus meer informatie aan!!!!

Stichting Molenwereld
Antwoordnummer 12104 - 2740 WD Moerkapelle
tel. 0320-220397, fax 079-5931303

Sturkenboom stelt dat zijn woordgebruik blijkbaar niet concreet genoeg is geweest, en dat Verwijmeren daaraan consequenties heeft verbonden.

De heer **J. van der Vlies** heeft recentelijk een kopie van een brief van de voorzitter ontvangen, waarin opmerkingen over zijn functioneren zijn gemaakt, die Van der Vlies ronduit beledigend vindt. Hij citeert uit de bewuste brief waarin een kwalificatie wordt gegeven van zijn artikelen in de Gildebrief en zijn functioneren in de redactie. In verband met de voortzetting van zijn activiteiten voor de redactie heeft Van der Vlies er behoefte aan om met het voltallige bestuur over deze briefwisseling te spreken.

De voorzitter schetst de achtergrond van de gang van zaken. Hij spreekt zijn verwondering uit over het feit dat een persoonlijke brief aan een collega-bestuurslid blijkbaar ter kennis is gesteld aan de leden van de redactie. Sturkenboom stelt vast dat er spanning tussen het bestuur en de redactie bestaat en betreurt het dat deze zo in de openbaarheid wordt gebracht. Deze zaken kunnen volgens hem beter in onderling overleg worden besproken.

De heer **P. de Moes** vraagt aandacht voor het artikel "Zonder diploma kan het ook" dat in het tijdschrift Molenwereld is opgenomen. Hij vindt het jammer dat het bestuur deze gelegenheid niet heeft aangegrepen om in een reactie de doelstellingen van het GVM onder de aandacht te brengen. De Moes vraagt of de insteek van het bestuur in dezen wel de juiste is geweest.

Volgens Sturkenboom heeft het bestuur bewust geen reactie gegeven, omdat zij eerst de discussie binnen de eigen gelederen wilde afwachten en er daarnaast vanuit is gegaan, dat de doelstellingen van de vereniging ook bij de schrijver genoegzaam bekend zijn.

De heer **B. Dooren** heeft geconstateerd dat er in de recent gepubliceerde lijst van biotoopwachters nogal wat vacatures voorkomen. Wat denkt het bestuur hieraan te gaan doen?

De voorzitter wijst er in zijn antwoord op dat Evert Smit er steeds voor heeft gezorgd dat de vacante functies snel door andere molenvrienden werden bekleed. Zijn opvolger, de heer H. Pinkse, is een onbekende in de molenwereld en kan daardoor minder voortvarend te werk gaan.

De heer **N. Perdijk** vraagt of hier een taak voor het afdelingsbestuur is weggelegd.

Gerard Sturkenboom denkt van wel; juist de afdelingsbesturen zijn regionaal werkzaam en derhalve op de hoogte van de geschikte kandidaten.

De heer **B. Verbruggen** is er voorstander van dat molenorganisaties hun belangrijke activiteiten tijdig doorgeven aan periodieken, zodat belangstellenden hier tijdig van op de hoogte kunnen zijn.

De activiteiten kunnen het beste worden doorgegeven aan DHM ter publicatie in het blad Molens.

De heer **B. Slooten** biedt n.a.v. de gehoorde onvrede bij de redactiecommissie aan om te bemiddelen.
Het bestuur zal hier, indien dit nodig mocht zijn, graag gebruik van maken.

Mevrouw **S. Bezema-Tel** deelt mee dat op 12 en 13 juni het Groninger Molenweekend wordt gehouden.

De heer **H. Lelieveld** vraagt zich n.a.v. de in de Gildebrief aangekondigde millenniumactie af of zoiets gezien de veiligheid wel kan worden georganiseerd.

In een reactie op deze vraag zegt de heer L. van der Werf (Werkgroep Risicobeheer Molens) dat er verschillende aspecten aan de veiligheid zitten. Het lijkt hem in ieder geval goed dat er iemand tijdens de jaarwisseling op de molen aanwezig is in verband met het vuurwerk dat dan wordt afgestoken.

Om 12.45 sluit de voorzitter het ochtendgedeelte voor de lunchpauze.

Na een openingswoord van de voorzitter is het woord aan de planoloog Herman Pinkse, die als secretaris van de Werkgroep Molenbiotoop tijdelijk het werk van Evert Smit heeft overgenomen. Op verzoek van het bestuur geeft Pinkse een deskundige toelichting op de ideeën van de werkgroep over de structurele voortzetting van het biotoopwerk, die gestalte kan krijgen in een landelijk biotoopnetwerk. Hierbij zal de biotoopwacht niet langer centraal vanuit Amsterdam (DHM) moeten worden aangestuurd, maar – mede omdat de voorbereidingsbesluiten niet langer in de Staatscourant zullen worden aangekondigd – op een lokaal/regionaal niveau moeten worden gebracht, waarbij alle betrokkenen moeten worden gemobiliseerd: de molenaars, biotoopwachters en molenorganisaties. In de nieuwe opzet kan er in laatste instantie een beroep worden gedaan op het kantoor van DHM.

In de discussie die op de uiteenzetting volgt, komen verschillende aspecten van het biotoopwerk aan de orde. Hierbij wordt onder andere duidelijk dat de afdelingen van het GVM in de beste positie verkeren om de problematiek op te vangen, in nauwe samenwerking met de vele biotoopwachters die reeds jarenlang binnen de vereniging actief zijn. Gerrit Pouw stelt voor om Informatie XVII Richtlijnen voor de biotoopwachter opnieuw uit te geven, omdat er achterhaalde informatie in staat. De voorzitter zegt toe dat het bestuur de heruitgave in overweging zal nemen.

Na de theepauze is er aandacht voor het werk van de Nederlandse Gemalenstichting. De heer P. Nijhof, oprichter en bestuurslid van deze stichting, is bereid bevonden een dialezing te houden over de rol van de vrijwilligers in het behoud van de gemalen. Aansluitend op een inleiding over de geschiedenis van de Gemalenstichting, waarin inmiddels 31 monumentale gemalen zijn vertegenwoordigd, vertoont Nijhof een diaserie over de boezem- en poldergemalen die door de stichting in beheer zijn genomen. Net als bij de molens is het beheer voor het merendeel in handen van vrijwilligers.

Tot slot van deze ledenvergadering vraagt Eveline Pouw aandacht voor de millenniummolenactie, waarvoor Josien de Vries het initiatief heeft genomen. Doel van deze actie is een molenmaraton te houden, waarbij zoveel mogelijk molens tijdens de komende jaarwisseling gedurende 24 uur zullen draaien. Zij roept de aanwezige molenaars op zich voor 1 oktober als deelnemer aan te melden.

In zijn slotwoord dankt de voorzitter de aanwezigen voor hun komst naar Arnhem en wenst ieder prettige paasdagen en een goed maalseizoen toe.

B.A. van Weel, secretaris

Brandweerinstructie

"Mijn" molen staat aan de rand van een gemeente. De eigen gemeente heeft een vrijwillige brandweer en de buurgemeente een beroeps. Sinds enige jaren is het me gelukt een goede relatie op te bouwen met de vrijwillige brandweer. Tot voor kort bleek het echter onmogelijk om die beroepsjongens bij de molen te krijgen, hoewel zij het eerst moeten uitrukken, mocht er iets loos zijn. De vrijwillige brandweer is de tweede uitrukploeg.

Op hoog nivo was niet zolang geleden besloten, dat er door de verschillende brandweerkorpsen op regionaal vlak meer samen geoefend en samengewerkt (preventie!) moest worden. Daarvan gebruikmakend werd er door de commandant van de vrijwillige brandweer een afspraak gemaakt om gezamenlijk te komen oefenen bij de molen. Op de vraag, of ze wisten, wat hun te wachten zou staan, werd er in eerste instantie nogal stoer gereageerd: "flink spuiten". En op de vraag, wat ze moesten doen, als de molen het wiekenkruis zou afwerpen, was het antwoord "hard weglopen". Toen puntje bij paaltje moest komen, werden ze er zich langzamerhand van bewust, dat ze nog nooit een molen van binnen hadden gezien. Op het grondgebied van de buurgemeente staan slechts acht andere molens!

Vorige week is een wagenbemanning gekomen voor een rondleiding met instructie en andere ploegen zullen nog volgen. Ze zijn nu van plan ook contact te zoeken met de andere molenaars om ook daar te gaan kijken.

Conclusie: hou vol en geef niet op; in het belang van de molens zijn nog veel mooie resultaten te behalen.

Het is heel apart om een rondleiding te geven aan een brandweerploeg. Dat zijn geen gewone bezoekers: zij kunnen de molen redden, maar mogen daarbij zelf niet in groot gevaar komen. Ik heb nu voor de derde keer zo'n rondleiding mogen geven en ook is er bij de molen een oefening geweest. Ik doe m'n best om minstens één keer per jaar de brandweer in de molen te krijgen.

Bij een rondleiding is het van belang, dat brandweermensen de molen zien en ervaren, hoe beperkt de ruimte is, hoe steil de trappen zijn, hoe moeilijk toegankelijk de kapzolder kan zijn door hanetree en vangbalk, hoe vol de molen staat met allerhande spullen, hoe gevaarlijk een eventueel draaiende molen kan zijn (zowel buiten als binnen).

Gelukkig heb ik zelf nooit een molenbrand meegemaakt, dus heb ik mijn kennis van het bestrijden van een molenbrand overal en nergens vandaan gegrabbeld. Volgens mij zijn er grofweg drie oorzaken van brand: "huis, tuin en keuken"-oorzaken, zoals kortsluiting en bliksemslag, die overal kunnen voorkomen; brand door warmlopende lagers en brand, doordat de molen door storm door de vang gaat. In het eerste geval kan de brand betrekkelijk overal in de molen zijn ontstaan. In de andere gevallen zit het vuur op de ongemakkelijkste plek: in de kap verstopt onder de vaak rieten dakbedekking. Ik waarschuw dan, dat een molen meer dan andere gebouwen gevaarlijk is te openen, omdat er dan veel toevoer van verse lucht zal plaatsvinden. De molen kan dan een enorme schoorsteen worden, waardoor de brand alleen maar groter wordt. Daarom wijs ik erop, dat het veel beter is de molen gesloten te laten en de brandspuiten te richten op de roosterluiken. Ik heb die roosterluiken er los inliggen om het de brandweer mogelijk te maken langs die weg te spuiten. Spuit dan eerst de kap maar vol en ga pas naar binnen, als je zeker weet, dat er geen of nauwelijks nog vuur is.

Ik leer hun ook de molen van de wind te kruien, want dan neem je de brandoorzaak weg. Neem altijd de kortste weg, weg van de wind. Staat de molen eenmaal stil, leg dan het wiekenkruis vast. Dat van de wind kruien mag alleen als de molen niet harder draait dan pakweg 60 enden. Als de molen harder draait, is de kans te groot, dat de kap niet onder controle gehouden kan worden en dan wordt het te gevaarlijk voor de brandweermensen. Is het onmogelijk de molen stil te krijgen, houdt dan eerbiedig afstand en breng jezelf niet nodeloos in gevaar. Houd rekening met de mogelijkheid, dat het kruis van de molen komt.

De molen kan zo hard gaan draaien, dat de bovenas breekt. Als je dan in het vlak van draaiïng staat, loop je groot gevaar. Ook is het voorgekomen, dat het gevlucht naar achter over de molen sloeg. Het is dan niet te voorspellen, waar het terecht zal komen. Juist in dit soort gevallen is het heel belangrijk, dat er een molenaar bijgeroepen kan worden: zorg er voor, dat telefoonnummer(s) bekend zijn.

Ik vertel hun ook, dat het buitengewoon gevaarlijk is een brandende korenmolen binnen te gaan, omdat daar de kans bestaat, dat de maalstenen door de zolder(s) vallen. Ik waarschuw ook voor stofexplosies, vooral in korenmolens: blijf daarom weg bij raamopeningen. Klim nooit in een wiek, want de vang kan zo ernstig aangetast worden, dat alle remkracht weg kan vallen.

Bij het oefenen is het van belang, dat de brandweer:
- de weg weet!
- alle sleutels van hekken en paaltjes paraat heeft
- weet waar bluswater gevonden kan worden
- leert om de molen van de wind te kruien en het wiekenkruis vast te leggen

Je moet er wel rekening mee houden, dat het instrueren en oefenen van de vrijwillige brandweer je een avond zal kosten en dat dit voor de beroeps door-de-weeks en overdag zal moeten. Maar behalve dat je er je molen een grote dienst mee bewijst, is het ook enerverend om zo met je hobby bezig te zijn.

Ik ben enorm benieuwd naar reacties op het bovenstaande.

Barend Zinkweg

Nationale Molendag springlevend

De ervaringen met NMD nr. 27 bewijzen, dat het evenement niet alleen leeft in het hart van de molenaars, maar ook nog steeds geliefd is bij het publiek. Steeds vaker zoeken mensen in hun - steeds ruimere - vrije tijd naar uitwijkmogelijkheden. Even weg uit de uniforme woonwijk, het drukke winkelcentrum of het overvolle recreatiegebied. Open Monumentendag, Museumweekend en Wetenschapsdag zijn eveneens met dit doel opgezet. Maar.....het publiek verwacht er wel iets extra's bij en van andere zijde moet men het publiek er wel speciaal aan herinneren. Dat laatste vooral in de eigen regio, want crossen door het land wordt niet aangemoedigd. Een bezwaar blijft - uitsluitend in dit perspectief gezien!! -, dat de meeste molens moeilijk per openbaar vervoer bereikbaar zijn.

Molenaars of molenstichtingen, die dit plaatje goed voor ogen hebben, attracties organiseren en de pers daarvan goed gedocumenteerd en liefst nog met een persoonlijk woordje op de hoogte brengen, zien hun inspanningen doorgaans beloond, zoals weer eens uit onderstaand overzicht moge blijken. Speculeer niet op toevallige passanten, wacht niet af, of de ANWB/VVV langs uw molen gaat op Landelijke Fietsdag. Zorgt, dat u uzelf bekend maakt aan de media, eventueel in samenwerking met een aantal collega's. Trek mensen naar de molen door pavoisering of laat een terras inrichten door een caféhouder (als u daartoe niet reeds voorzieningen in de molen had!). En tja, dan de meteorologen: op hen kun je helaas geen invloed uitoefenen. Was dit jaar overigens niet nodig geweest: ideale weersomstandigheden om te draaien; in het open veld een wat straffe wind voor de fietsers; voldoende watervoorraad voor de watermolenaars en voor iedereen volop zon! In de tabel aan het einde treft u ditmaal geen bezoekerssaantallen aan: het was teveel 'gatenkaas'. Neemt u echter gerust aan, dat ons evenement goed was voor 40.000 à 45.000 bezoekers, inclusief dubbeltellingen.

Zeeland

Ons verhaal begint ditmaal in Zeeland. Uit Zeeuws-Vlaanderen kwamen drie verslagen. Op de Eben Haëzer te Spui ontving D. Stam in vergelijking met andere jaren minder bezoekers, ondanks het feit, dat LFD een start en finish vlakbij de molen had. Bij F. Weemaes van de Windlust te Hoek van hetzelfde laken een pak. Bij hem kwamen ook enkele Belgische collega's langs. Steken we het water over, dan komen we bij Dennis Bommelje te Aagtekerke, die sinds de restauratie van zijn molen vorig jaar weer kon draaien en malen. Er reden wel fietsers langs met een LF-routekaart, maar slechts 35 personen namen de moeite naar de molen te komen. Jacques Brasser schrijft over een zeer geslaagde NMD in het Walcherse. Hij is dagelijks op de molen en hij moest het van de passanten hebben (gelukkig ging er een LF-route langs de molen). Het werden er 40. De molen te Zoutelande moet voorzichtig draaien vanwege een aanstaande restauratie van 16 balkkoppen. De maalstoelen zijn volledig uit elkaar genomen. J. de Witte kon bezoekers (15) aan de hand van foto's tonen, hoe de situatie was en wordt. Hij is verheugd, dat na de restauratie de wereldwinkel niet in de molen terugkomt, zodat hij van de bijnaam "Koffiemolen" (de molen is nog steeds naamloos) verlost zal zijn. Of-ie dan daarna Adriaanse-molen (eigenaars 1800-1983) mag gaan heten? De Lelie te Koudekerke lag blijkbaar goed in een LF-route; er kwamen ca. 100 personen langs bij J.W. de Regt. Dieter Borngrüber is eigenaar van de Koutermolen te Borssele en hij heeft ermee gedraaid. Drie bezoekers; eigen familie? De overige Zuid-Bevelandse molens zullen wel hebben gedraaid als gewoonlijk, maar wij ontvingen weinig tekst.

Over sommige VVV's blijf je je verbazen. Volgens de Kust-VVV Domburg zou er geen LF-route langs de molen van Aagtekerke gaan. Dus wèl!

Zuid-Holland

Voorts had het VVV-comité te Ouddorp, Zuid-Holland, weliswaar gezorgd voor start en finish bij De Windvang te Goedereede, maar wenste molenaar Wim de Vries per brief een "windstille fietsdag" toe! Op Goeree-Overflakkee hebben de elf molens van de Molenstichting aan NMD meegedaan, maar door de collectieve melding ontbreken details. M.H.G.M Thijssen verving molenaar Hoogenboom van de Simonia te Piershil, maar moest daardoor De Hoop te Hellevoetsluis in de steek laten. Hij hoopt, dat er voor Zeezicht te Nieuwenhoorn, die na ca. 30 jaar stilstand nu weer uitwendig is gerestaureerd, een molenaar gevonden kan worden, die hem volgend jaar op NMD kan laten draaien. Met maar liefst acht vrijwilligers is S.G. Gaastra NMD doorgekomen op 't Vliegend Hert te Brielle. Er werden zeer nauwkeurig 98 bezoekers geteld d.m.v. bonnetjes, waarmee men aan een loterij kon meedoen. Bovendien was er een prijsvraag. De molenaar had zelf kruidcake en volkoren krenten/rozijnenkoeken gemaakt (en daarmee deed hij zelfs de aanwezige bakker concurrentie aan?). W.A. Verrijp heeft wat voergraan gemalen op De Arend te Zuidland. "Kunnen de kinderen lekker rommelen in het meel aan de maalbak", merkt hij op. Of de resp. ouders dat wel zo leuk hebben gevonden??

Op De Hoop te Maasdam was het druk (ca. 200 met LF-route), meldt Jan Eland. Bij Barend Zinkweg was het op de Pendrechtse molen ietsje minder dan gewoonlijk qua aantal bezoekers (80), maar de molen maalde er gepavoiseerd met lege hekkens flink op los: in zeven uur tijds 7400 omwentelingen. Dat extra publiciteit naar de regionale media loont, bewees J. Bes, molenaar op De Ster en De Lelie te Kralingen. Het weekblad Maasstad publiceerde vooraf op 3 mei een halve pagina met een interview plus foto. Op NMD is nog een journaliste van De Havenloods op bezoek geweest. Er kwamen plm. 90 bezoekers langs, die bijv. konden zien, hoe een werkend model van De Ster in elkaar werd gezet. De zes molens van Schiedam zijn alle eigendom van de Stichting. Museummolen De Nieuwe Palmboom is bijna dagelijks geopend. De meeste bezoekers komen tijdens het jaarlijkse molenfestival. Voor het eerst sinds drie jaar draaiden alle vijf molens weer, inclusief De Walvisch. Hoe ze het op deze laatste molen gefikst hebben, is schrijver dezes niet helemaal duidelijk geworden; er was nl. nog geen vang! De molen is een paar weken later, op 29 mei, feestelijk in gebruik genomen. De winkel van De Nieuwe Palmboom is toen daarheen verhuisd en wordt beheerd door de Vlaardingse molenaar Boekestein, zo meldt (beroeps)molenaar L. Sprong. Voor Camiel Damen was het een gezellige NMD op De Hoop te Gorinchem met 70 bezoekers; zó gezellig, dat hij er de zondag maar aan heeft vastgeplakt, naar Limburgs voorbeeld. Dan moet hij ca. 10.000 omwentelingen hebben gemaakt.

Cees Noorlander benadrukt nog eens, dat tal van Noorlanders hem zijn voorgegaan in het molenaarsvak in de provincie Zuid-Holland; er is een opsomming bekend vanaf ca. 1815 tot heden. Zijn Oude Weteringmolen te Streefkerk kreeg op NMD 16 bezoekers. De Oukoopse molen te Reeuwijk is niet zo heel makkelijk te bereiken, maar dankzij de extra publiciteit kwamen er toch zo'n 45 bezoekers bij de wip. Leerling Piet Huurman gaf goede uitleg en deelde kleurplaten uit aan de kinderen. De molen maakte 8000 omwentelingen. Voorafgaande aan de restauratie van de Windlust te 's Gravenzande zijn er al enkele sloopwerkzaamheden uit-

gevoerd. Alhoewel gesloten voor bezoek, hebben Wim Rotteveel en Marja Scheffer 'm toch 's middags laten draaien. Marja assisteerde 's morgens op de Windlust te Wateringen, waar toeloop werd verwacht i.v.m. de onthulling van een raam boven de toegangsdeur (vervanging van het vorige, dat tijdens Wereldoorlog II was vernield door een Duitse soldaat, die er een handgranaat doorheen smeet. Het heeft de vorm van een korfboog; Henk van Houten van molenmakerij Verbij heeft er zeker 100 werkuren in zitten, aldus vrijwillig molenaar Cees Franken in de Westlandse Courant. In één adem

WATERINGEN - Sinds zaterdag is de toegangspoort van molen De Windlust opgesierd met een raam, zoals die er ook oorspronkelijk heeft gezeten. Een knap stuk vakmanschap, dat werd onthuld door burgemeester W. v.d. Bos. Het raam is een cadeau van de Stichting Vrienden van de Wateringsche Molen. En het was natuurlijk geen toeval, dat het raam zaterdag voor het eerst te bezichtigen was. Het was namelijk de Nationale Molendag, dus dat betekende meteen veel extra bezoekers, die op het nieuwe raam konden worden geattendeerd.

gaan we door naar Bart Dooren, voor wie het op De Roos te Delft niet mooier had gekund op NMD. Hij ontving ca. 200 bezoekers, die echt voor de molen waren gekomen. Daarenboven de 70 kinderen, die aan een tekenwedstrijd hadden meegedaan. Hun tekeningen werden geplastificeerd als placemat en op NMD waren ze allemaal tentoongesteld: een kleurig geheel! De Windlust te Nootdorp heeft z'n eigen actieve stichting met in korte tijd al 210 begunstigers. Affiches in de winkels, De Nieuwsbrief en extra publiciteit op de lokale radio zorgden op NMD voor zo'n 170 bezoekers bij Tinus Verwijmeren. De molen van de Schaapweipolder bij Rijswijk lag aan een LF-route en dat hebben ze daar geweten: liefst 340 bezoekers! Nico van Weelden weet het (altijd) heel precies: ca. 25% > 65 jaar; ca. 50% 40-65 jaar; ca. 15% jonge gezinnen en wel ca. 10% buitenlanders.

Leen Vellekoop vond het een van de mooiste NMD's van de laatste jaren. Veertig personen bezochten de ondermolen van de driegang te Leidschendam. Bij Leo Middelkoop op de bovenmolen kwamen er 15 langs, maar wij zijn ervan overtuigd, dat veel meer mensen hebben genoten van de draaiende driegang! Op de Salamander aldaar is het doorlopend druk en ook nu hebben velen (ca. 500) het zagen van één essenstam en drie dennenstammen gadegeslagen o.l.v. Chiel de Graaf.

D.H. Nijhof heeft veel molens in de omgeving zien draaien, maar bij hemzelf op de Kalkpoldermolen bleef het rustig (4). Dat laatste was tot 13.45 uur ook het geval op de Rooie Wip te Hazerswoude; daarna liep het aantal op tot 53. Toch kon het alles bij elkaar niet mooier op NMD volgens Nico Varkevisser en zijn ploeg. Frans Verra heeft met twee collega's op de viergang te Aarlanderveen (no. 4 is in restauratie) zó goed gemalen, dat de peilmolenaar om 18.15 waarschuwde, dat het water schoon op was, zelfs 20 cm beneden peil. Dat resulteerde in een lege achterboezem, die natuurlijk weer vol moest. Helaas brak het handvat van de inlaatschuif af. Geen nood! De peilmolenaar haalde eenvoudigweg de vang van zijn molen weer op en maalde de boezem weer vol. Jaap van den Akerboom (Nieuw Leven te Hazerswoude Dorp) vond het een prachtige dag, ondanks een dip in zijn bezoekersaantal. Volgens hem worden er te veel activiteiten op de tweede zaterdag van mei georganiseerd. Moeten wij dan na 27 jaar uitwijken, Jaap? Er gaat geen weekend voorbij zonder activiteiten in de buurt: exclusiviteit bereik je nooit! En dan dat persbericht van LFD in het Hart van Holland: daar had via "de basis" ook ons model-persbericht kunnen staan..... De Werkgroep zelf heeft, zoals aangekondigd, uitsluitend de landelijke en grote regionale media voor z'n rekening genomen. A.M. Rietdijk, secretaris van de Benthuizense molenaars, zag zijn persberichten geplaatst en hij gaf zelfs nog een telefonisch interview voor Radio West. De Haas te Benthuizen was vanaf 9.00 uur open, waarna er ca. 120 personen zijn binnengeweest. Kinderen werden gewogen op de evenaar en zij konden een kopie van de kleurplaat krijgen en dat viel in de smaak. Na ca. 9000 omwentelingen met eerst vier halve en later vier lege hekkens werd de molen stilgezet om 24.00 uur.

De Put te Leiden is gunstig gelegen als startplaats voor LFD. Van de 350 fietsers zijn er ca. 150 bij Philip Pijnnaken binnengeweest. Wellicht hebben iets meer personen de Natuur- en Milieumarkt bezocht, die naast de molen was ingericht. In het Leidsch Dagblad prijkte op 6 mei een prachtige foto bij een best aardig achtergrondartikel.

Noord-Holland

Dick Prins zegt, dat er goed is gereageerd op enkele persberichten, waaronder dat van de lokale omroep en de Kabelkrant. Geen LF-route langs de molen; desondanks maakten velen (625) de gang naar De Eersteling te Hoofddorp. Aan de broodverkoop hadden hij en z'n echtgenote de handen vol.

Rotary Amsterdam-Noord had een benefiet-fietstocht georganiseerd t.b.v. krijtmolen d'Admiraal, nota bene in concurrentie met een LF-route, die eveneens op deze plaats z'n startpunt had. Deelnamegegevens zijn molenaar Harm Ydo Hilberdink niet bekend; wèl, dat er 196 bezoekers in de molen zijn geweest. 's Middags was er in de molen een optreden van het Zeedijkkoor. Alle Zaanse molens (op de Ooievaar, de Poelenburg en De Held Jozua na) waren open voor het publiek. Om u een indruk te geven: 870 op verfmolen De Kat, 58 op oliemolen Het Pink (4763 omwentelingen met "blote benen" ondanks matige windvang), 51 op pelmolen Het Prinsenhof en 160 op papiermolen De Schoolmeester. J.G. Kemper, molenaar/bewoner van de molen van de Zuidpolder te Edam vond het ideaal molenweer en hij maakte 6928 omwentelingen. In Waarland werd naast de molen het pas herbouwde molenhuis uit 1880 geopend. De gemeente

is nu eigenaar van beide. Mede dankzij bezoekers van het nabijgelegen dierenpark en het zwembad was het op NMD drukker dan ooit (198). Marius Strijbis had zelfs geen gelegenheid om te eten. Als extraatje was de woning in de molen te bezichtigen: in nog vrij oorspronkelijke staat met drie bedsteden (elk twee plaatsen boven en drie onder voor de kinderen). Harry van Hoorn, te gast in de Schermer, draaide met bovenmolen E. Helaas draaiden er op ondermolen K en de Museummolen na geen andere in de Schermer. Cees Vis, vrijwilliger op de Noorder M bij St. Maartensbrug schrijft héél opmerkelijk géén Nederlanders langs te hebben gehad (52). Cees Piet (molen van Piet) constateert tanende belangstelling (52) en vermoeidheid bij de media. Wat doen al die buitenlanders dan, die er ongetwijfeld 's zaterdags in Alkmaar zijn geweest? Bij de Kijkduin in Schoorl was het duidelijk rustiger dan vorig jaar. Daar zal het feit, dat de molen niet kon draaien wegens renovatie van het metselwerk, wel debet aan zijn.

Andreas de Vos heeft met 12 uur op de Sluismolen te Koedijk een toffe dag doorgebracht en hij heeft dankzij (of ondanks?) de aanwezigheid van zijn vrienden 10.012 omwentelingen gemaakt. De molen had door windbelemmering veel last van zeilslag en schudde flink. Hij moest dan ook regelmatig van zeilvoering wisselen: interessant voor de ca. 60 bezoekers, langsgekomen via twee fietsroutes. Van de strijkmolens in Alkmaar was molen D de enige, die draaide. Zoals men zich herinnert, heeft de C kortgeleden in brand gestaan. Overdracht van de provincie aan de molenstichting verloopt stroef. Voor Tom Kreuning - toekomstig bewoner van D - was NMD een goede aanleiding om een nieuwe gedeputeerde met de neus op de feiten te drukken. Van de twee molens op Texel stond de Traanroeier stil wegens een gebroken middelbalk, maar bij Het Noorden kwamen toch nog ca. 50 mensen langs.

Friesland

Stappen we naar de overkant: in Friesland is het altijd moeilijk om bezoekers te trekken bij "weidemolens": zo kwamen er bij De Klaver te Bolsward slechts 2 personen langs. Toch heeft Jaap Tiedema 9 uren gedraaid (10.400 omwentelingen). Job Koehoorn kwam helemaal uit Biddinghuizen (daar zijn geen molens) naar De Eendracht te Kimswerd. Zelfde verhaal: perfecte molendag, op het aantal bezoekers na (3). J. van der Zee op de Edenser molen (sinds vorig jaar weer maalvaardig) vond het met 22 bezoekers al gezellig druk. De molen maalde 2750 m^3 water uit. De Haensmolen, een spinnekop, te Grouw trekt altijd meer bekijks vanaf het water dan op de wal. De molen ving zoveel wind, dat Rien van Schayck zonder zeilen kon draaien en zelfs de onderste windborden eruit kon halen. Bij de Victor te Wanswerd was het zeer rustig, totdat de LF-fietsers langskwamen. S. de Jong telde er ca. 50. Samen met de Stichting Monumentenbehoud Dongeradeel heeft S. Hoekstra er een feestje van gemaakt: Op De Hoop te Holwerd waren naast een expositie van oude ambachten en tractoren aanwezig: een spinster, een breister, een siersmid, een eendenkorfvlechtster, een nettenboeter en een pentekenares. Volop aanleiding voor publiciteit en de belangstelling was er dan ook naar: ca. 175. Op de andere molen met de naam De Hoop in de gemeente kwamen 125 personen en op de Zeldenrust zelfs 500 (beide laatste molens staan in Dokkum). De molen te Roodkerk draaide voor het eerst met het nieuwe wiekenkruis. Dirk Kamminga vloog het schuim om de oren en hij vond het fantastisch. Voor De Hoop te Suameer maakte de Stichting extra publiciteit i.v.m. NMD, maar molenaar L. Spithorst vindt, dat men elkaar dan maar voor de voeten loopt (ca. 100), terwijl er op iedere andere zaterdag bij hem meer en betere gelegenheid bestaat. Een prima initiatief overigens om de fietsroute over te nemen van de VVV, die er als gevolg van onvoldoende gemeentesubsidie geheel mee is gestopt.

De Eendracht te Anjum draagt het predicaat 'molenmuseum'. Doordat de molen dagelijks is opengesteld, heeft K. Moes, voorzitter van de stichting, geen extra toeloop geconstateerd. Te Woudsend hebben zowel Het Lam, als De Jager gedraaid, maar alleen van de laatste is via Jaap van Driel bekend, dat daar 300 bezoekers zijn geweest, die konden toezien op het zagen van een eikenstam van 3 ½ ton. Ook op De Rat te IJlst mocht men over toeloop niet klagen: ca. 200. Pieter Hofkamp had het druk op de Welgelegen te Heerenveen (ca. 300): er was dan ook het startpunt van een LF-route. Klaas Lenstra en z'n twee assistenten hebben op de Windlust te Wolvega eerst de papieren zakken gevuld. Daarna hebben ze tarwe geplet, een karwei, waarbij ze meer aandacht aan de bezoekers (51) konden besteden. Te Noordwolde waaide de wind zo lustig, dat bezoekers (25) geen lust hadden plaats te nemen op het door de wereldwinkel ingerichte terras. Jammer voor Sake Bergsma en z'n ploeg. Voor J. Mars te De Blesse was het een heuglijke dag. Ca. 250 personen zagen, hoe de kap op zijn molen werd geplaatst. Veel succes toegewenst bij het overige werk!

Groningen

Op de Joeswert te Feerwerd was het gezellig druk (50) en men kon zich tegoed doen aan pannenkoeken

Koren/pelmolen "De Jonge Hendrik" in Den Andel

met koffie e.d., zo meldt Rolf Wassens. Bij Martin van Doornik is het op De Jonge Hendrik te Den Andel wel eens drukker geweest op NMD, maar over het weer was hij prima tevreden (31). Het valt niet mee om in je eentje èn de molen in bedrijf te houden èn op de vele bezoekers te moeten letten. Daarom vond J.H. Wolthuis 45 personen een prima aantal. Die konden overigens genieten van het geweld van de twee vijzels van de Krimstermolen te Zuidwolde. De molen haalde af en toe zo'n

80 enden; het naastgelegen gemaal kan voorlopig even rusten! Na de krachtsinspanning van vorig jaar ("droogmolen", weet u nog wel?) was het nu wat rustiger op de Grote Geert te Kantens. J.G. Werkman pelde gort, waarvoor hij helaas geen afzet meer heeft. Bij de Germania te Thesinge kwamen veel fietsers langs, waarvan er 124 bij J.F. Gerkes op bezoek kwamen. De verkoopstand had als specialiteiten kruidkoekmix en speltpannenkoekenmeel (u leest het goed: geen spekpannenkoekenmeel!). Iemand had zelfs speltbier in de aanbieding.

Op de Fraeylemamolen te Slochteren hebben Roelof Beugel en z'n ploeg er een bonte dag van gemaakt: een strovlechter, een imker en diverse verenigingen waren present. Tweehonderd bezoekers bij een poldermolen, da's geen slechte score! Molenaar L. Groenewold is tevreden over z'n nieuwe vijzel. Hij ontving op de Groote Molen te Slochteren 40 personen, onder wie een Armeniër. Het is goed om te lezen, dat Wim van Rheen zo'n plezier beleeft aan de Westerse molen te Nieuw Scheemda met z'n prachtige ligging. De 10 draaiuren in 1998 waren natuurlijk pover, maar dat gaat veranderen. Nu nog wat meer bezoekers en het beeld is rooskleurig.

Ida Wierenga kon haar kopij niet verzenden met een postzegel van 80 cent. Er is dan ook veel te doen geweest op en bij poldermolen Goliath te Uithuizermeeden. Onder het motto "Terug in de tijd" werd er een (vreedzame) historische veldslag opgevoerd, tussen leden van de Stichting Historie Kon. Ned. Veldartillerie uit Usquert (bij ons weten nooit legerplaats geweest!) en het Doekegat Piratenkoor uit het dorp (bekwaam in het kweldervechten!). Ida - gestoken in klederdracht - kan terugzien op een topdrukte van ca. 800 bezoekers en ze heeft er geen moment spijt van, dat ze het bedrag uit het Molengiftenfonds voor Vernuft en Volharding (van DHM) aan dit evenement heeft besteed. Oud-plaatsgenoot Kent Moorlach liet uit de USA weten, dat de Simson weliswaar gesneuveld is (de voormalige molen van de Moorlachs), maar hij prijst zich gelukkig, dat de Goliath in goede handen is.

Druk was het ook bij poldermolen De Helper aan het Paterswoldse Meer. Leen Duym schrijft, dat hij de ca. 160 pannenkoeken met geduld heeft laten betalen. De Nieberter molen bestaat 100 jaar en dit feit werd gevierd in juni. De opbrengst van een rommelmarkt op NMD heeft een bijdrage geleverd aan de feestelijkheden. Gefeliciteerd E. Broekema namens de Werkgroep! In Noordhorn kon men meeliften met de jaarlijkse braderie, maar ook zonder deze was er genoeg te doen op De Fortuin. Op een stempel- of startpunt van een LF-route kan men niet steeds rekenen, maar de expositie van amateur-kunstenaars is een traditie geworden op NMD. Met 400 bezoekers was mevrouw C.G. van den Bos-Oostveen, secretaresse van de molencommissie, best tevreden.

Drente

Op een museummolen kan meestal worden gezorgd voor iets extra's. Zo ook op De Wachter in Zuidlaren. De gehele dag werd er olie geslagen, draaiden er 4 (!) stoommachines, werd er brood gebakken en maalde men specerijen. E.J. ten Cate vond het met 275 bezoekers een gezellige en geslaagde NMD. Ook op Woldzigt te Roderwolde wist J. Doornbos met het demonstreren van oude tractoren en (15) stationaire motoren talrijke liefhebbers (194) te boeien. De media, waaronder TV Drenthe besteedden er nieuwe aandacht aan. De kleurplaten vonden hier gretig aftrek. T.J. Duursma kon op (de tweede zolder van) de Paiser Meul een graantje meepikken van de plaatselijke kunstenaarsroute. Molen + expositie waren goed voor 115 bezoekers. Op De Zaandplatte te Ruinen hield de stichting een boekenmarkt. Bezoekers konden op video nog eens terugzien op het verloop van de restauratie. Een levendige dag met veel publiek, mede dankzij een LF-route (310). LF sloeg ditmaal de Jantina Helling te Aalden over, waardoor er minder aanloop was, aldus meldt H. Ovinge. De verkoopkiosk was voor het eerst open.

J. Omvlee heeft op de Zeldenrust te Zuidbarge vrijwel doorlopend bezoekers gehad (215). Wellicht vormde zijn eigen artikel in De Zuidenvelder daartoe een stimulans. Omdat de Heidebloem te Erica vanwege schade ten gevolge van blikseminslag niet kon kruien, zag Jannes Tigelaar de dag somber in, maar warempel, de wind kwam precies uit de goede hoek en daardoor kon de molen toch draaien (zonder zeilen). Collega Hans Petit had het gezellig druk op De Bente in Dalen (ca. 100). Bert van Uffelen beleefde te Hoogeveen een angstig moment, toen bij het proefdraaien (De Zwaluw zou namelijk na een restauratie weer in werking worden gesteld op NMD) het sabelijzer brak en vangen niet meer mogeliijk was. Gelukkig waren ze met hun vieren aanwezig om de molen uit de wind te kruien en de zeilen af te nemen. Dit alles werd geregistreerd door een toevallig aanwezige cameraploeg van de NOS. Het item werd zelfs in het journaal van 20.00 uur die dag uitgezonden.

R. Kooiker verving G. Lutke op De Sterrenberg te Nijeveen. Door de vlagerige wind trad de zelfkruiïng om de paar enden in werking, tot groot vermaak van het publiek, dat kon constateren, hoe perfect het systeem werkte.

Overijssel

Hoe 3 Noord-Koreanen verdwaald raakten op d'Olde Zwarver te Kampen zal wel nooit duidelijk worden. Door de honger gedreven? Zij konden zich in ieder geval de pannenkoeken goed laten smaken. J. Lieftink, Harm Mulder en Elco Duym hebben een reuze fijne dag gehad en de ca. 250 bezoekers/fietsers hopelijk ook. Jammer, dat de LF-route niet langs De Valk te Zalk voerde, dat scheelde sterk in de belangstelling (30) vonden G. Boom en E. v. Pijkeren. Carl Stoelinga had daarentegen wel een stempelpost in de Passiebloem in Zwolle, maar zijns inziens leverde dit niet de leukste bezoekers op. Doorgaan met olieslaan dus; dagproductie ca. 7 liter lijnolie.

Gijs Jansen krijgt altijd passanten (ca. 130) op de Windesheimer molen; zij konden een moutbroodje krijgen en van pannenkoeken genieten, niet gebakken door de Plattelandsvrouwen; die hadden hun eigen activiteiten rond de molen. Raadt u maar. Door "gebrekkige communicatie" binnen de stichting waren niet alle molens te Ommen open en/of draaibaar. Wel was voor het eerst op NMD de Besthmener molen weer te bezichtigen. De nieuwe molenaar is Nico Kroeze. Stichtingssecretaris J. Bruggeman had voor een artikel in de Dalfser Courant gezorgd en J.W. Brandvliet stond weer klaar om de talrijke bezoekers (ca. 200) op de Westermolen rond te leiden. Leden van de buurtvereniging "Rondom de molen" bakten traditiegetrouw talrijke pannenkoeken.

A.P. Jansen vindt, dat de gemeentelijke molen te Fleringen onderbemand is; in z'n eentje redt hij het nauwelijks (30 bezoekers). Mede dankzij een stempelpost op Bökkers Mölle te Olst was het er druk (300). Bezoekers konden ook kennis nemen van de expositie Kunst met Eieren" en een demonstratie met een broodmachine. Voor de jeugd was er een kleurplatenwedstrijd. Bert van Rijswijk zag nog kans om 350 kg voergerst te malen.

Gelderland

Geert en Marianne Hebels beleven elk jaar veel plezier aan de werkende Mallemse watermolen en de vele activiteiten eromheen. Waar ze de mensen vandaan halen, is geheim, maar dit jaar waren op NMD present: een pottenbakker, een vrouw, die vertelde over het versieren van (lange Goudse) bruidspijpen en de bijbehorende gebruiken, een wever,

een kindervolksdansgroep, begeleid door harmonica's. Behalve hen de gebruikelijke broodbakkers, pannenkoekenbaksters en -verkopers, barpersoneel enz., allemaal vrijwilligers. In het muldershuis was een informatiestand ingericht met als motto "natuurlijke natuur" en te veel items om in dit kader allemaal te vermelden.

De belevenissen van Joop Overman op De Ster te Geesteren (125 bezoekers) kunnen we het beste weergeven in z'n eigen bewoordingen in dichtvorm:

Hierbij een verslag van Nationale Molendag,
Die mij en mijn cursisten een prachtig molenwindje bracht.
De molen leefde en beefde bij deze straffe wind,
Die door de fietsers niet altijd werd gezien als vrind.
En omdat de wind volop aanwezig was
Draaide en maalde de molen alras
Zo'n 1100 kg tarwe fijn tussen de molenstenen.
En veel toeschouwers schenen
Dit magnifieke schouwspel ook niet te willen missen.
Veel mensen vonden dit dan ook indrukwekkender dan vissen.
Zo'n 50 enden draaide en maalde de molen gemiddeld deze dag rond
En het moet gezegd, dat hij in het landschap werkelijk te pronken stond.
Onderin was een saxofoonkwartet een paar uurtjes aan het blazen
Zonder gedonder in de glazen En dat muzikaal onthaal
Zorgde voor een gezellig sfeertje voor ons allemaal.
De mensen, die de trap niet durfden te bestijgen,
Konden een video-film over de Gelderse molens bekijken
En met een lekkere kop koffie of thee
Deden zo heel wat mensen gezellig mee.
Kortom een prima geslaagde dag,
die tussen 8 en 5 uur lag.
Voldaan zijn wij weer naar huis gegaan
om er de komende zaterdag weer vrolijk tegenaan te gaan.

J. Janssen is beroepsmolenaar op de Prins van Oranje te Aalten. Met de hulp van een spontane vrijwilliger heeft hij de gehele dag tarwe gemalen met een blauwe Duitse natuursteen. Ca. 100 bezoekers konden hem daarbij gadeslaan. Acht molenaars in de oostelijke Achterhoek hebben gezamenlijk een molen(fiets)tocht uitgezet; voor Martie te Brake echter bleef de belangstelling achter bij z'n verwachtingen. Overigens is het viertal vrijwilligers op de Wenninkmolen te Aalten lekker in de weer geweest met het malen van tarwe. Hetzelfde commentaar van J.H. Koninck op De Engel te Varsseveld en van eigenaar H.J. Woordes van de Meenkmolen te Miste. Franck de Hoogh en J.W. Roem deden dienst op de torenmolen te Zeddam. De vele voorpubliciteit wierp z'n vruchten af en er zijn ca. 60 zeer geïnteresseerde bezoekers langsgekomen, van wie er zich diverse opgaven als donateur van de toekomstige molenstichting. 's Avonds stonden er 2856 omwentelingen op de teller, voor deze molen (40-50 enden) een goede prestatie.

Op de Buitenmolen te Zevenaar was een expositie ingericht van het werk van 30 cursisten van schilder Joop Weggelaar. Zij hadden de molen als onderwerp gekregen. Dit feit kreeg in de pers de nodige aandacht en 55 personen kwamen kijken naar de artistieke prestaties en vanzelfsprekend naar de verrichtingen van Henk Venhorst. Wellicht omdat de Warkense molen als stempelpost voor LFD fungeerde, was het extra druk op de molen (130). Aloys Melenhorst en assistent Jan Simon hebben er hun handen vol aan gehad.

Op sommige plaatsen is de zondag blijkbaar meer in trek voor molenbezoek. Zo ook in Alphen a/d Maas. Y.H. Li zag op zaterdag 116 en op zondag 186 bezoekers. Kwamen de laatsten echter niet vooral voor het optreden van een harmonie-orkest? In Beneden-Leeuwen is bewust geen publiciteit gemaakt, omdat de molen in slechte staat verkeert. Desondanks kwamen er bij M.M. Loeffen, die werd geassisteerd door Peter van Kuik, 200 zegt de een, 50 zegt de ander langs. De Hoop te Zuilichem krijgt nooit veel, maar altijd trouwe bezoekers. De laatste molenaar, van Beekhuizen uit Beesd, kwam een molenbroodje ronddelen aan zijn collega's in de buurt. Het is jammer, als je totaal geen fietsers langskrijgt, maar zijn 3 fietsroutes op één dag niet iets teveel van het goede? A. v.d. Voet (Op Hoop van Beter te Ingen) raakte de tel kwijt..... De molen liep desondanks prima (800 kg) en de winkel nog beter.

Op de Doesburger (standerd)molen is men aan bovengenoemd verschijnsel overigens gewend. Ook dit jaar leverden 3 fietsroutes veel belangstellenden op (ca. 350) en dat was dringen in de enge ruimte en op de trap. Op het erf konden 10 vrijwilligers de drukte goed aan. Van 11 liter beslag zijn ongetwijfeld heel veel (Indonesische) pannenkoekjes gebakken. Douwe Veenstra trachtte voor zijn cursist Jan Leenders collega's te winnen d.m.v. een reportage over de opleiding tot vrijwillig molenaar. Dat lijkt ons een prima initiatief. Er is die dag veevoeder gemalen en er kwamen 70 bezoekers langs.

Rolf Klip, die de Oude Molen te Wychen beheert, heeft op NMD gedraaid en zelfs nog gemalen op Het Fortuin in het Openluchtmuseum. Wij nemen de molens aldaar en die in de Keukenhof niet op in de statistiek, omdat het bezoek niet in de eerste plaats is te danken aan de inspanningen voor NMD. Extreem druk was het op de Werklust te Oene. Ongetwijfeld was daarvoor de start en controlepost voor een LF-route een stimulans. G. Witteveen, twee collega's en één leerling konden de 700 bezoekers gelukkig in goede banen leiden. In Hattem vangt men door de combinatie van het Bakkerijmuseum met de Fortuin altijd twee vliegen in één klap. Driehonderd personen "vlogen er in". Zij sloegen Th. Friesema gade, toen hij bezig was met het billen van de stenen, en wellicht hadden ze ook aandacht voor een bakker bij de 'takkenbossenoven'.

Natuurlijk waren velen (750!) benieuwd om alvast een kijkje te nemen in de draaiende herbouwde De Herder te Harderwijk. Voor de officiële opening op 18 september blijft nog wel voldoende belangstelling over, nietwaar, J. v.d. Spek? Het 'etmalen' geeft een kick. Op den Olden Florus te Terschuur hadden ze er na 24 uur draaien 10.016 omwentelingen opzitten: een nieuw dagrecord, dankzij de inzet van René Wijkamp (overdag) en de familie van Loenen en Wilco Morren ('s nachts).

Limburg

U weet het zo langzamerhand: in Limburg gaat het publiek er liever 's zondags op uit. Om die reden heeft Molenstichting Limburg i.s.m. het Gilde er maar een speciaal molenweekend van gemaakt, waaraan ook tal van watermolenaars hebben meegedaan. De Prins Bernardmolen te Melick - een gloednieuwe standerdmolen - werd op NMD officieel in gebruik gesteld. Molenaar W. v.d. Venne had het blijkbaar te druk om er verslag van te doen. Ton Piepers heeft in de Wilhelmus Hubertusmolen te Weert een galerie en beelden-'tuin', welke 7 dagen per week is geopend. De molen draait niet, maar er kwamen toch zo'n 200 bezoekers op af. P. Heldens op de Windlust te Roeven bij Nederweert had zaterdag 5 en zondag 54 bezoekers. Op de Aurora te Baexem was het druk (250). 's Zaterdags was Wiel Brouwers en 's zondags Frans Verstappen de molenaar. Er kwam een LF-route langs en ter gelegenheid daarvan was op het molenerf een rijwieltentoonstelling ingericht met oude rijwielen uit de tijd van oma. Alles met 'full support' van de gemeente Heythuysen.

Op De Grauwe Beer te Beesel is volop gemalen door Marc Eriks. 1200 kg is een mooie dagproductie. Er kwamen welgeteld 164 volwassen bezoekers langs.

Effectief besparen op stoffilters?

Een goeie tip voor een simpele besparing? De levensduur van de stoffen filters die u gebruikt, kunt u gemakkelijk met een factor twee of drie verlengen! Kwestie van ze perfect te laten reinigen door Wilhelmina, een bedrijf dat hierin is gespecialiseerd.
Uiteraard gaat Wilhelmina hierbij buitengewoon omzichtig te werk.
Zo wordt voor elke nieuwe klant eerst een proefwassing verricht. De resultaten hiervan worden in een helder rapport vastgelegd en uitvoerig doorgesproken.
Zodat er geen vuiltje aan de lucht is bij het reinigen van uw kostbare filters.
Wanneer u even belt of faxt zitten we snel bij elkaar aan tafel.
U kunt ook onderstaande bon in een ongefrankeerde envelop stoppen en sturen naar:
Wilhelmina Textieldiensten B.V., Antwoordnummer 23, 5700 WB Helmond.

Wilhelmina

werkt aan schoner werken®

Wilhelmina Textieldiensten b.v. Kanaaldijk Z.W. 9, 5706 LD Helmond,
Telefoon: 0492 598181, Fax: 0492 526105.
Steunpunten in Apeldoorn, Bergen op Zoom, Hoogeveen en Woerden.

BON Neem a.u.b. contact met mij op voor:
- o nadere informatie over het reinigen van stoffilters;
- o het maken van een afspraak.

Naam bedrijf.....

Adres.....

Postcode/plaats.....

Naam contactpersoon.....

Telefonisch bereikbaar op nummer.....

Voor A. van As was het molenweekend eveneens geslaagd: op zaterdag 100 bezoekers en op zondag het dubbele aantal. Op zondag was de wind dermate grillig, dat van As alle mogelijke zeilvoeringen heeft toegepast, van 'blote benen' via stormeindjes naar vier volle.

Voor de ca. 300 bezoekers (onder wie LF-fietsers) van de Janssenmolen te Oirsbeek was het een teleurstelling, dat zij de molen niet of nauwelijks konden zien draaien. Windbelemmering door twintig meter hoge bomen is hiervan de oorzaak. Molenaar R. Schols laat zijn afkeuring merken: Grrrr! Desondanks vond hij het een geslaagd weekend. Bij J. Delbressine te Nuth kwamen de 450 bezoekers mooi gespreid over de dagen. Omdat de LF-route niet langs de molen voerde, heeft hij in overleg met de VVV een eigen route uitgestippeld.

Verdere wetenswaardigheden in de provincie hebben ons niet bereikt, zodat we het met de collectieve deelname-opgave moeten doen.

Noord-Brabant

De Bisschopsmolen te Etten-Leur heeft van augustus '95 tot januari jl. stilgestaan. Kennelijk was de voltooiing van de restauratie nog niet tot het publiek doorgedrongen, want Ton Agterbos mocht slechts 18 bezoekers noteren. De Onvermoeid te Oisterwijk is in het weekend van 1 op 2 mei heropend (30 uur aan één stuk gedraaid!) en stond op NMD wederom in de belangstelling (250). Het kan dus wèl! Omroep Brabant was er daags tevoren; de VVV had weinig te melden en dus zag molenaar Huub van Erven zijn kans schoon. Op de vestingwallen te Heusden hebben de standerdmolens 1 en 3 gedraaid met resp. als molenaars R.L.H. Bax en Wim Schoep. Dankzij het immer aanwezige toerisme daar kwamen zo'n 150 à 250 mensen in de molens. Geen persoon is beter geïnformeerd over het molenleven in midden-Brabant dan Bart Hoofs. Samen met Brigit Moonen heeft hij na afloop van NMD een bijeenkomst georganiseerd in molen/restaurant De Couwenberg te Kaatsheuvel. Een leuke uitnodiging met onze affiche op de achtergrond ging daartoe op de post. Alle (!) molenaars waren present plus molenmaker Coppes uit Bergharen. Zijn "eigen" molen te Hilvarenbeek was natuurlijk drukbezocht (ca. 150). "Hier bier!" kan een nieuwe leuze worden. Ook in Ravenstein was speciaal speltbier van Den Osche Brouwer verkrijgbaar, naast het speltbrood een tweed resultante van het vorig jaar gestarte speltproject. Mede dankzij een LF-route en extra publiciteit zagen Bart Tonies en Frans van der Heyden ca. 220 personen op de molen. Gewoontegetrouw had de pers goede medewerking geleverd, schrijft Bart Mols te Scheyndel. Er waren veel nieuwe bezoekers, maar ook trouwe eters (pannenkoeken) op De Pegstukken (215). Theo van Bergen kon de 60 bezoekers op De Vooruitgang te Oeffelt een nieuwe molenfolder meegeven, met de historie vanaf 5000 v. Chr. (toen nog geen molen) tot heden. In de Peel konden de molenaars profiteren van de publiciteit door de twintigjarige Peellandse Molenstichting. Marc van Deurssen zag op De Victor te Someren het resultaat: 100 bezoekers.

G. van Baardwijk betreurt de geringe inzet van de Stichting Vessemse Molen voor NMD. Ondanks het feit, dat hijzelf samen met de vereniging Heemkunde een kraam had opgezet met oude boeken en verse broodjes, kwamen er slechts 34 bezoekers (geen LF-route). Na de restauratie van Holtens molen te Deurne in oktober jl. hebben veel mensen uit de omgeving de molen reeds bezocht. Omdat de molen op korte termijn tegen insecten zou worden behandeld, kon Mark Dwarswaard op NMD niet malen of olie slaan (ca. 45). Mario Collombon en Piet Berkers waren best tevreden met de aanloop op De Roosdonck te Nuenen. Tussen al het bezoek door (200) maalden zij ca. 450 kg tarwe. In Hapert kwamen de bezoekers (70) uit alle windstreken, o.m. uit Vlaanderen, Duitsland en Italië. St. Victor te Heeze ontving veel gezinnen (150). Gerard Sturkenboom stond er alleen voor. Hij draaide van 8.30 - 18.00 uur en maakte 6000 omwentelingen. Zijn zoon Ewoud (13) bakte de hele dag door pannenkoeken en verkocht molenbrood. Dat laatste lukte niet te Geldrop, want welke bakker J.H. Tielemans ook benaderde, steeds kreeg hij te horen, dat men het te druk had met gebak voor moederdag. Niettemin liep naast de molen het terrasje prima (ca. 100).

Voor Leo van Someren, bijgestaan door Jos Jansen (normaliter te Heeze) was het een prima molendag op de St. Antonius Abt te Borkel en Schaft. De talrijke bezoekers (250 à 300) konden een mandenvlechter aan het werk zien, de heemtuin bezoeken, die de molenstichting naast de molen heeft aangelegd, en pannenkoeken nuttigen. De VVV had een wandelweg uitgezet langs de Valkenswaardse molens.

Utrecht

In Veenendaal was sprake van een tanende belangstelling (ca. 300), ook van fietserszijde. G. Schouwmans (De Nieuwe Molen) vindt 45 km te lang. G.J. van Eden (De Vriendschap) was toch blij, want hij schrijft, dat bijna alle fietsers, die de start of de controlepost (2 routes) aandeden, de molen hebben bezocht (ca. 250). Of al die fietsers ook een slok hebben genomen bij de twee amateur-bierbrouwers? De molen draaide er intussen lustig op los (7031 omwentelingen) en de productie was ca. 2 ton rogge. In Werkhoven was het een bonte boel op de Rijn & Weert (250). Het eerste lustrum werd opgeluisterd door een fanfarekorps en een zanggroep. In een tent kon men zich tegoed doen aan poffertjes en verfrissingen. De jeugd kon deelnemen aan een kleurwedstrijd. "De ballon, die opgelaten kon worden" zal wel slaan op de kids, want een zweefballon oplaten bij een molen, is dat niet wat riskant?

Gerrit Pouw zag weinig fietsers te Oud-Zuilen. Zijn molen van de polder Westbroek daarentegen had het volle profijt van de harde wind: er werd ca. 35.000 m^3 water uitgemalen. In IJsselstein begon NMD al vroeg: reeds om 7.00 uur draaide de molen zonder zeilen. Er startte een LF-route bij de hoepel naast de molen. Een actie, getiteld "Foto in de molen" leverde 30 nieuwe donateurs op. "Op naar de 2000!" (donateurs), schrijft Maarten Dolman. Te Montfoort wordt nog steeds gewerkt aan het interieur van De Valk. Desondanks stond bewoner Paul Groen toe, dat ca. 75 kijkers naar boven klauterden. Erik Stoop was erg in z'n sas, te midden van de uitgestrekte weilanden bij Cabauw. Weinig, maar zeer geïnteresseerde bezoekers. Ondergetekende hoorde, hoe een scholier alles aan de weet kwam voor haar scriptie. Helaas moet de molen nog steeds voor de prins draaien i.v.m. een steeds weer uitgestelde restauratie van de watergang.

Wim van Krieken op De Windhond te Woerden (50) betreurt het, dat de media in zijn regio meer aandacht hebben besteed aan NMD na afloop ervan i.p.v. ervoor. Nu het examen van de 100-ste geslaagde vrijwillig molenaar aldaar in het bijzijn van de beschermheer van DHM (kon hij de molen echt voor de prins laten draaien!) heeft plaatsgevonden, kon hij daar iets genuanceerder over denken. De Kockengense molen staat op een prachtige plek en hij draaide er lustig op los (4600 omwentelingen met twee halve zeilen en twee duikertjes). Het bezoekersaantal viel G.C.H. Westland iets tegen (18), maar de koffie aan ondergetekende niet (nog bedankt voor de ontvangst!

Slotwoord

Alle inzenders hartelijk dank voor hun gegevens en commentaren. Beide waren welkom, ook al is het niet mogelijk geweest hier alles weer te geven.

Onder de tijdige inzenders zijn als gewoonlijk weer 5 prijzen verloot. De gelukkigen zijn: C. Noorlander te Nieuw-Lekkerland, A. Wynia te Barneveld, J. van der

Zee te Wommels, S.G. Gaastra te Brielle en G.G.M. Koopman te Vasse. Zij hebben hieromtrent inmiddels bericht ontvangen.

Dit was het dan. Ieder jaar toch weer een hele klus, vooral om er een beetje variatie in te brengen. Ik heb aangekondigd, dat ik dit voor de laatste keer heb gedaan en we zoeken intern naar een opvolger. Hopelijk kan die het volgend jaar alles op een diskette aanleveren, zoals het tegenwoordig eigenlijk betaamt (je haalt ons de woorden uit de mond, red.). Hieronder volgt nog het overzicht. Succes en de vriendelijke groeten van

Ko Faber

NMD 1999	Industriemolens				Poldermolens					Watermolens			
Provincie	O	D	O+D	Tot	O	D	O+D	Tot	Totaal Windm.	O	D	O+D	Tot
Groningen	-	5	31	36	-	1	13	14	50	-	-	-	-
Friesland	2	3	18	23	1	-	34	35	58	-	-	-	-
Drente	2	-	16	18	-	-	-	-	18	-	-	-	-
Overijssel	2	1	19	22	-	-	2	2	24	-	-	5	5
Gelderland	1	1	55	57	-	-	2	2	59	-	-	4	4
Utrecht	-	2	8	10	1	-	6	7	17	-	-	-	-
Noord-Holland	1	2	23	26	-	11	23	34	60	-	-	-	-
Zuid-Holland	1	7	51	59	1	38	38	77	136	-	-	-	-
Zeeland	1	2	23	26	-	-	-	-	26	-	-	-	-
Noord-Brabant	2	1	53	56	-	-	5	5	61	-	-	3	3
Limburg	1	-	29	30	-	-	-	-	30	1	-	17	18
Totaal 1999	13	24	326	363	3	50	123	176	539	1	-	29	30
Totaal 1998				391				177	568				18

O = geopend, maar niet draaiend
D = draaiend, maar niet geopend
O+D = draaiend en geopend

Nationale Molendag.....anders

Een geliefd familielid nodigde mij uit op zaterdag 8 mei zijn vijftigste verjaardag te komen vieren. Mijn wedervraag, of hij wel wist, wat voor dag 8 mei was, beantwoordde hij bevestigend: Nationale Molendag. En om verder van al mijn tegenwerpingen af te zijn, deelde hij me mee, dat het programma een verrassing was en dat ik om 10.00 uur in Woubrugge moest zijn.

Nou, dat moest me wel een verrassing worden, als ik daarvoor op Molendag niet op m'n molen zou kunnen zijn!

Mijn mede-molenaar Gertjan Vermeer en leerling-molenaar Ron de Jong bleken die dag gelukkig geen jarige verwanten te hebben, dus De Schelvenaer (Krimpen a/d IJssel) zou op Molendag wel draaien. Het bezwaar, dat De Schelvenaar op die dag door mijn afwezigheid niet zou kunnen draaien, verviel dus ook.

's Morgens rond half tien stappen we in de auto, gewoontegetrouw een blik op de lucht werpend. Het ziet er veelbelovend uit: een goede maalwind, zon, veel blauw in de lucht. Misschien iets te veel wind voor fietsers, maar deze keer krijgen de molenaars hun zin!

Nog maar net op weg passeren we De Arkduif in Bodegraven, die al staat te draaien. 't Zou een lange dag worden! Even een blik op de Dikke Molen in Zwammerdam. Alles in ruste; al jaren trouwens. Als die Dikke Molen toch weer eens zou kunnen draaien.....!

De Steektermolen doet ook niet mee vandaag. Dat gaat ook niet, zonder roeden. Maar aangezien het hier restauratie en niet afbraak betreft, heb ik daar alle vrede mee. Wie niet trouwens? Omdat mijn vrouw me aanraadt niet alleen op molens, maar ook op het verkeer te letten, vergeet ik te kijken naar de viergang in Aarlanderveen. Maar gezien het weer en de reputatie van de molenaars, zal er vandaag ongetwijfeld volop actie zijn in die polder.

De Eendracht in Alphen vertoont nog weinig tekenen van leven. Zal nog wel komen. Misschien nog bezig met het beslag voor de pannenkoeken? Of doen ze dat tegenwoordig niet meer?

We komen keurig op tijd in Woubrugge aan, waar de verrassing blijkt te bestaan uit een boottochtje. Het zal een 'rondje Rijnland' worden. "Rechtsom", voor alle duidelijkheid, vanwege de bedieningstijden van de diverse bruggen.

Nog maar net van wal gestoken richting Alphen a/d Rijn varen we langs de Vrouwgeestmolen, die voluit draait. Via de Rijn gaan we dan richting Leiden. In Hazerswoude vangen we een glimp op van de Rooie Wip, die ook al in actie is en zien we aan de Koudekerkse kant de Hondsdijkse Molen, een robuuste binnenkruier, die er met vier volle echt zin in lijkt te hebben vandaag. Dan weer naar bakboord gekeken, want daar moet de Groenendijkse Molen in zicht komen. 'k Ben benieuwd, of daar wat te beleven valt. Deze molen heeft een grote en langdurige restauratie ondergaan, die zo goed als voltooid is. Molenaar Justin Siebert, mijn ex-instructeur, vertelde me onlangs nog, toen ik hem vroeg, wanneer hij dacht weer te kunnen draaien: "Misschien met Molendag, maar misschien ook niet". Da's duidelijk, nietwaar? Wel, de molen staat stil in overkruis-stand, als we passeren, maar er liggen wel twee halve zeilen voor. Justin zal dus gaan draaien, verwacht ik, want zeilen alleen te luchten hangen is niet zijn gewoonte. Iets verderop, in Zoeterwoude, draait ook de Barremolen, eigendom van een bekende bierbrouwer(ij). Juist: heerlijk helder!

Ons reisje langs de Rijn eindigt in Leiden, want hier varen we de Zijl op, waar al spoedig de Zijllaanmolen in zicht komt, helaas met een slechte biotoop, vanwege alle oprukkende nieuwbouw. Ook hier wordt gedraaid vandaag; niet hard, maar toch... Die nieuwbouw laten we graag achter ons en zo

passeren we even later de Boterhuismolen op de rechteroever en de Broekdijkmolen op de linkeroever. We varen de Kagerplassen op.

Nu wordt het echt genieten, zeker voor zo'n meelmolenaar als ik. Het heeft me wat puzzelen gekost - ik kom hier ook niet iedere dag -, maar ik denk het volgende te hebben gezien: de Zwanburgermolen, de Nieuwe Hofmolen (voorheen de Veenmolen), de Lakermolen, De Kok, de Zweilandermolen, de Buurtermolen, De Kaager, de Waterloosmolen, de bekende twaalfkante stenen tweeling, gevormd door de beide Lijkermolens, de Moppemolen en de Adermolen. Hollandser dan dit kan het nauwelijks: een blauwe lucht met bloemkoolwolken, witte zeilen, schuimkopjes op het water en overal om ons heen draaiende molens in een prachtig landschap ("en kassen", mompelde iemand zwartgallig). Wat je dan voelt, kun je niet op papier zetten. Dat vang je ook niet op een foto. Dat moet je beleven!
Na dit geweldige panorama draaien we de Ringvaart op en varen langs de Googermolen bij Oude Wetering, een stevige stenen kolos, die al heel wat onderhoud aan het metselwerk heeft ondergaan, zo te zien. Maar hij draait er lustig op los en dus is al dat onderhoud uiteindelijk niet voor niets. Daarna stuurboord uit, richting Braassemermeer, waar op enige afstand de Geestmolen is te zien. Vervolgens gaan we de Wijde Aa op, dicht langs de Veendermolen. Deze molen heb ik vanaf enige afstand al vaker gezien en ik meende, dat het een achtkante rietgedekte molen was. Dat blijkt nu een vergissing; het is een ronde stenen molen. Maar dan wel een met witte achtkante stenen veldmuren van ca. 2 m hoog en een getailleerde ronde stenen bovenbouw. Ook de met koperen platen afgedekte kap is opvallend. Zo zie je maar weer: er valt altijd nog wel wat nieuws te ontdekken.

We zetten koers naar Hoogmade. De Hoogmadesche Molen heeft er, zoals gebruikeleijk, weer goed de gang in. Ruud Bax is niet zo'n zwichterig type en hij moet er uiteindelijk ook wel wat voor doen om jaarlijks die miljoen omwentelingen vol te maken, nietwaar? Iets verderop is Jan Pieter Molenaar op de Blauwe Molen ook met zijn hobby bezig (hoewel zijn hobby zo langzamerhand verdacht veel op werk begint te lijken). En aan de andere kant van het dorp staat de Grosmolen met vier volle zeilen te draaien met een gang, waarvan de teller m.i. roodgloeiend aanloopt! Achter de Grosmolen is ook de Doesmolen nog zichtbaar.

We leggen aan bij de Vlietmolen. Per slot van rekening is een molendag in mijn beleving niet compleet, zonder dat ik een molen van binnen heb bekeken. Daarom gaan we even bij collega Borst op bezoek. Hij woont in deze wip. We bekijken dan ook alleen de buitenkant en het bovenhuis. De Vlietmolen is een vrij grote wipmolen met de bekende rode beschildering van het bovenhuis en evenals veel van zijn Rijnlandse soortgenoten voorzien van een lange spruit en schoren. Het gaande werk in de ondertoren is helaas niet meer aanwezig. Vervanging van de windpeluw "staat op de rol", aldus de molenaar.

Hierna keren we terug naar de thuishaven, waarbij we tot onze verrassing zien, dat De Arkduif nog steeds in beweging is: die moet zo ongeveer de klok rond hebben gedraaid!

Terugblikkend kunnen we vaststellen, dat deze dag echt een verrassing is geworden. Ongeveer 35 molens hebben we op onze tocht gezien, waaronder meer dan de helft van het molenbestand van de Rijnlandse Molenstichting; de meeste draaiend en zo hoort het ook! Dankzij het prachtige weer en de inzet van vele vrijwillige molenaars en beroepsmolenaars was deze dag een geweldig stukje "Holland Molenland"-promotie. Zó feestelijk, dat ik bijna zou vergeten, dat deze tocht allereerst was bedoeld om iets anders te vieren. Proficiat en bedankt!
Nationale Molendag 1999.....anders, maar zéér geslaagd!

Kees Kammeraat

Zeilmakerij van Neerven bv

opgericht 1925

van Neerven's MOLENZEILEN

'N BEGRIP VOOR DE MOLENAAR IN NEDERLAND,BELGIE EN DUITSLAND IN KATOEN,WK77 EN MARLON BOLUS ROOD

D.van Erpstraat 1
5341 AK OSS Nederland
Telefoon 0412-624028
Telefax 0412-627973

Sinds 1925

Nieuws over het Molennium evenement

Nieuws voor de nabije toekomst, want...molens zijn millenniumproof!

Wat eens een idee was, lijkt werkelijkheid te worden. Nederland zal met haar molens de nieuwe tijd, het volgend millennium, op een positieve manier verwelkomen. Molenaars zullen hun molens rond de eeuwwisseling versierd in de vreugd zetten en/of laten draaien met wensvlaggen van iedereen, die de toekomst iets te zeggen heeft.

Deze zomer heb ik, namens de werkgroep van het Molennium, een brief rondgestuurd aan alle molenaars, eigenaars en stichtingsbesturen over het zogenaamde Nationaal Gebaar 2000 en hun gevraagd, of zij aan het idee wilden meewerken. Gisteren - we schrijven begin augustus - waren er al zo'n 200 positieve reacties binnen en gelukkig uit alle provincies. Het Molennium wordt werkelijk een landelijke groet!

Toevallig liet iemand mij gisteren ook al het ontwerp voor haar eigen molenniumvlag zien, die zij bij mij op de molen wil laten wapperen. De vlag was nog niet helemaal klaar. Ze was nog bezig met de tekst en wacht op materiaal van mij, maar het beeld stond op papier: een

compositie in rood, geel en blauw. Heel simpel, heel mooi. Maanden geleden had ik haar verteld over mijn molenniumidee. Zij vond het - net als vele anderen - een prachtig plan en is meteen aan de slag gegaan.

Ik zei het al in mijn brief: het hele plan staat of valt met de medewerking van de windmolenaars. U bemiddelt tussen wind en goede wensen, u kunt die wensen de lucht in brengen. Wij hopen, dat wij iedereen hebben bereikt, maar geen enkel bestand blijkt perfect. Mocht u niets hebben ontvangen, dan hopen wij, dat u contact zoekt met de werkgroep. Mocht u er nog niet aan toegekomen zijn het inventarisatieformulier in te sturen, doet u dat dan s.v.p. per ommegaande, of neem contact met ons op via één der onderstaande telefoonnummers. Omdat het onze bedoeling is u de vlaggen gratis aan te leveren, is het voor het vinden van financiers en het bestellen van vlaggen noodzakelijk precies te weten, wie zich aansluit. Het zou jammer zijn, als u u later wilt aansluiten, terwijl de vlaggen al zijn verdeeld.

Natuurlijk zijn er ook molenaars, die ons lieten weten niet mee te willen of kunnen doen. Ook voor onze watermolenaars blijkt het lastig, want die werken niet op wind.... Tja, ... Zou er ook een millenniumgebaar te maken zijn, waarbij het water de stuwende kracht is voor de goede wensen? Misschien heeft iemand daarvoor een idee. De werkgroep beperkt zich (met excuses aan de watermolenaars) voorlopig tot het 'wind- en wensenplan'. Ons doel is om dit Nationaal Gebaar 2000 te realiseren door zoveel mogelijk windmolenaars in staat te stellen mee te doen. Daarom zijn we nu met volle kracht vooruit aan de slag gegaan om u straks gratis (naar keuze wel of niet versierde) vlaggen te leveren. Door sponsors te zoeken voor die vlaggen, door contacten te leggen met organisaties, zoals het Landelijk Millennium Platform, Unicef, de pers, kortom met alle belanghebbenden en belangstellenden.

Het gaat niet om een Nationale Molendag, maar om een Nationaal Toekomstgebaar. Geen molenaar hoeft zich dan ook verplicht te voelen om mee te doen. Iedereen begrijpt, dat Oud en Nieuw door vele tradities, gebruiken en verplichtingen wordt bepaald. De werkgroep nodigt u in dit bijzondere jaar slechts uit om een bijzonder feest te vieren. Om de positiviteit, die er voor de toekomst is, mede zichtbaar te maken op een bijzonder moment in de geschiedenis. Dat kan alleen uit vrije wil en enthousiasme. Vrijheid, blijheid! We zien uit naar uw reactie, ook als u nog geen beslissing hebt kunnen of willen nemen. Laat iets horen, zodat wij kunnen weten, hoe op dit moment de vlag er voor staat.
Misschien is het een goed idee, dat u een van ons uitnodigt voor uw eerstvolgende regionale molenaarscontactavond. Wij komen graag! Communicatie, het directe gesprek, is voor zo'n project van groot belang. Schroom dus niet ons te bellen.

De werkgroep is voor vragen en opmerkingen, enthousiasme, problemen en uitnodigingen bereikbaar via het kantoor van De Hollandsche Molen (020-6238703), via de ledenadministratie van het GVM (035-6945428) en via initiatiefneemster Josien De Vries (0343-578508).

Josien de Vries

Een ander millenniumprobleem!

door Peter de Moes

Hèt millenniumprobleem kennen we. We horen er dagelijks over. Zonder maatregelen springen computers niet van 1999 naar 2000, maar van 1999 naar 1900. Wanneer dat niet vóór 1 januari is opgelost, gaat er een heleboel fout, zegt men. Zo kan ik me de boze droom van een bankdirecteur wel indenken, als hij op 1 januari a.s. opdracht krijgt rente uit te betalen aan zijn rekeninghouders, niet, zoals gewoonlijk, over één jaar (1999-2000), maar over 100 jaar, (1999-1900). En in een vliegtuig kan de overgang 1999-2000 heel spectaculair worden, als de boordcomputer van het neerstortende toestel achteraf tòch niet millenniumproof bleek te zijn.....

Neen, over dat inmiddels overbekende millenniumprobleem gaat dit artikel niet. De vraag van velen met mij is:

WANNEER BEGINT HET NIEUWE MILLENNIUM?

Bij de meeste jaarwisselingen verandert er één cijfer, b.v. 1998-1999. Eéns in de tien jaar veranderen er twee cijfers, b.v. 1989-1990. Elke tien jaar maken we dat (meestal onbewust) mee. Veel zeldzamer is een jaarwisseling, waarbij er drie cijfers veranderen. De laatste keer gebeurde dat bij de jaarwisseling van 1899-1900. En je moet al 100 jaar oud zijn om dat te hebben beleefd!

Is een jaarwisseling met een verandering van drie cijfers al iets heel bijzonders (het gebeurt maar eens in de honderd jaar), slechts eens in de duizend jaar veranderen er vier cijfers!! Geen thans levend wezen heeft dat ooit meegemaakt (of het zouden sequoia's, de mammoetbomen in Californië moeten zijn, 100 m hoog met een diameter van twaalf meter en ongeveer 4900 jaar oud).

Tweeduizend. Een prachtig jaartal. Fantastisch, dat wij, mensen van nu, het hebben gehaald. En mogen beleven. En er een reden in zien om er een groot feest bij te vieren. Want met dat mooie jaar 2000 begint er immers ook een nieuw millennium? Of niet soms? Dat is nou de vraag.

Geschiedenis

Op 1 januari 1701 (en niet op 1 januari 1700) huurde een zekere Samuel Sewall uit Boston vier trompetters. Zij kregen de opdracht om bij zonsopgang vanaf de kerktoren de intrede van de 18e eeuw te verwelkomen. De meesten uit het volk, dat het geschetter aanhoorde, trokken de wenkbrauwen op en dachten, dat de blazers een jaar te laat waren.

In 1800-1801 sprak men over een "ijdele controverse", die vele geleerde hoofden nutteloos heeft beziggehouden. Op 1 januari 1801 (en niet op 1 januari 1800) meldde een Engelse krant: "Gisteravond om precies 12 uur maakte de achttiende eeuw zich uit de voeten. Menig rekenwonder pijnigde zich de hersens suf om aan te tonen, dat 100 slechts 99 is."

In 1900-1901: "Nu de huidige eeuw ten einde loopt, doemt het twistpunt weer op, dat elke 100 jaar terugkeert - wanneer begint de volgende eeuw?"
Kortom, om de honderd jaar barst hetzelfde gekrakeel weer los.

Dionysius Exiguus en de Christelijke jaartelling

De huidige jaartelling in jaren vóór en na Christus werd pas in de zesde eeuw ingesteld. Vóór die tijd gebruikte men nog de Romeinse jaartelling, die als begin de stichting van Rome (753 v. Chr.) hanteerde. Maar in de zesde eeuw had de oude Romeinse jaartelling sterk aan gezag ingeboet. De hoofdstad Rome lag voor een groot deel in puin, want de Hunnen, de Oost-Gothen en vooral de Vandalen hadden er huisgehouden (de Vandalen zo erg, dat we er

vandaag de dag nog een scheldwoord aan hebben overgehouden). Bovendien bestond het Romeinse Rijk niet meer.

Daarentegen was de Katholieke Kerk met Jezus Christus in de hemel aan het hoofd en de paus (naar eigen zeggen) op aarde als Zijn plaatsbekleder een machtig instituut geworden.

Johannes I, die van 523-526 paus was, vond de Romeinse, in zijn ogen heidense, jaartelling uit de tijd. Die moest maar eens worden afgeschaft en meer in overeenstemming worden gebracht met de kerk en met een in zijn ogen veel belangrijker mijlpaal: de komst van Gods Zoon, Jezus, op aarde. Met zijn geboorte zou de nieuwe jaartelling moeten beginnen.

Men wist echter niet precies, wanneer Jezus was geboren (nu nòg niet). Daarom kreeg een Christelijk geleerde, Dionysius Exiguus, voor vrienden Dirk de Korte, want Exiguus betekent "De Korte", in 525 de eervolle opdracht een chronologie op te stellen. Dionysius ging met zijn team aan het werk.

Het jaar 1

Men beschouwde toentertijd de stichting van Rome als het eerste telbare jaar. Dionysius berekende, dat Jezus geboren moest zijn op 25 december 753 na de stichting van de stad Rome. Officieel: 753 ab urbe condita, kortweg 753 AUC. Maar voor het gemak liet hij de nieuwe jaartelling een week later beginnen, nl. op 1 januari 754 AUC, die handig samenviel met de oude Romeinse jaartelling.

En zo ontstond de huidige tijdrekening, die in een groot deel van de wereld nog steeds geldt, dankzij de verordening van de paus en het rekenwerk van Dionysius Exiguus.

Maar hij maakte in zijn rekenarij twee fouten:
De eerste is een rekenfout en betreft het geboortejaar van Jezus. Dionysius zat er minimaal 4 jaar naast (het kunnen er zelfs 7 zijn!). Want koning Herodes, die alle baby's in Bethlehem liet ombrengen om zodoende zeker van de toekomstige Verlosser Jezus Christus af te zijn, stierf 4 jaar v. Chr. Jezus moet dus eerder geboren zijn. Hij ontkwam volgens de Bijbel aan de kindermoord, omdat z'n ouders tijdig met hem naar Egypte vluchtten (Mattheüs 2:14).

Jezus is dus vier jaar v. Chr. geboren. Vier jaar vóór z'n eigen jaartelling!! Maar deze rekenfout is nog niets vergeleken met Dionysius tweede fout - een miskleun! Hij noemde nl. het geboortejaar van Jezus 1 januari van het jaar één en niet 1 januari van het jaar nul! En schopte daarmee al onze ideeën over jaren tellen en eeuwwisselingen in de war.

Want Jezus was net als alle baby's nul jaar toen Hij ter wereld kwam. Maar omdat Dionysius geen rekening hield met de nul, was op Jezus' eerste verjaardag de jaartelling al bij twee! De jaartelling loopt dus 1 jaar voor op Jezus' leeftijd.

Het gevolg

Elk decennium duurt tien en elke eeuw honderd jaar. Wanneer we Dionysius verder volgen (we moeten wel) en bij één beginnen, behoort het jaar 10 tot het eerste decennium en het jaar honderd tot de eerste eeuw. Elk jaartal met twee nullen behoort zodoende tot het honderdste en laatste jaar van een eeuw, hoe graag we ook anders willen.

1900 behoort tot de 19e eeuw. En 2000 sluit onze 20e eeuw af en is (helaas) niet het eerste jaar van het nieuwe millennium. De millenniumwisseling vindt pas plaats van 31 december 2000 op 1 januari 2001. 2001 is het eerste jaar van het nieuwe millennium!

Was Dionysius netjes met het jaar nul begonnen, dan zou ons gezonde gevoel samenvallen met de logica en begon op 1 januari 2000 het nieuwe millennium. Want we willen, of beter, voelen, dat de werkelijke over-

copperant 't y coatings b.v.

Het meest complete onderhoudsprogramma voor uw molen.

Copperant biedt alles wat uw molen nodig heeft, zoals:

- Kleurcopperant, vochtregulerende houtbescherming in de bekende molenkleuren.
- PPP roestwerende verf in diverse molenkleuren.
- Hydrolin zwaardoek, in diverse molenkleuren, voor uw molenzeilen.
- Houtworm copperant 330.
- Plens 70, muurimpregneringsmiddel, overschilderbaar.

En nog vele andere onderhoudsproducten.

COPPERANT verven

Bel voor meer informatie: Zijlstra & Co Verf b.v. 058-288 77 00

gang zou moeten samenvallen met wat we zien. Een overgang 1999-2000 ziet er immers veel indrukwekkender en definitiever uit dan het simpele 2000-2001 als een soort mosterd na de maaltijd.

Overigens mag de miskleun Dionysius niet al te streng worden aangerekend. In zijn tijd, de zesde eeuw, kende men de nul nog niet. Men rekende er niet mee. Pas in de negende eeuw ontwikkelden de Arabieren een bruikbaar concept van de nul. Daarna kwam het naar Europa en dus veel te laat voor Dionysius Exiguus. Maar wij zitten er mee.....

Bron: Stephen J. Gould: "Vraagtekens bij het millennium", 1997

De molenniumwerkgroep

Het is best mogelijk, dat sommige lezers uit bovenstaand artikel afleiden, dat Peter de Moes dus tegen de plannen van de molenniumwerkgroep is. Ze vieren immers de millenniumwisseling een jaar te vroeg, rationeel gezien.

Dat mag dan zo zijn, toch sta ik vierkant achter dit initiatief. Elke kans op molenpubliciteit verdient aandacht en navolging. En bovendien, men kan bij de komst van 2000 en de millenniumovergang zelfs twee uitzonderlijke gebeurtenissen onderscheiden:

De eerste is het bereiken en het verwelkomen van het getalsmatig prachtige jaar 2000 op 1 januari a.s.

De tweede is de echte, de werkelijke millenniumwisseling 2000-2001. Het afscheid van het oude en het begin van het nieuwe millennium. Men kan de molenpubliciteit dus verdubbelen door de molenversierselen een jaar te bewaren en in december 2000-januari 2001 de molen nogmaals onder de aandacht brengen.

Tweemaal feest dus!

Bestuursexcursie naar afdeling Gelderland

Voor het jaarlijkse bestuursbezoek viel dit jaar de eer te beurt aan de Afdeling Gelderland. Op vrijdagavond 16 april kwamen beide besturen bij elkaar in De Paardestal, de aangebouwde ruimte naast molen De Kroon te Arnhem. Toen we bij De Kroon aankwamen, stond deze rustig te draaien. Molenaar Ben Hieminga was aanwezig als gastheer. Dirk-Jan Abelskamp, de afdelingsvoorzitter, gaf een presentatie over het afdelingsbestuur en de activiteiten, die ten behoeve van de leden ontplooid worden. Het blijkt, dat Gelderland een zeer actieve afdeling is, die een aantal zaken ten behoeve van de leden in opleiding goed voor elkaar heeft.

Behalve de normale bestuurlijke taken wordt door het afdelingsbestuur nogal wat gedaan om het de leden naar de zin te maken. Vooral de opleiding en het onderhouden van contact met de leden staan hoog op de prioriteitenlijst. Er worden theorie-avonden gegeven (18 over een periode van 2 jaar), waarbij de doelstellingen van de opleiding uiteen worden gezet, en vervolgens de lesstof wordt behandeld. Hierbij worden diavoorstellingen gebruikt om een en ander toe te lichten. De leerlingen krijgen ook huiswerk: een lijst vragen, die ze moeten beantwoorden. Tweemaal per jaar wordt een excursie georganiseerd, waarbij vooraf een info-pakket met vragenlijst wordt uitgedeeld aan de deelnemers. Deze excursies zijn ontstaan uit de molenritten, die dhr. Mallisse vroeger maakte met leerlingen, die bijna examen moesten doen. Bovendien wordt tweemaal per jaar een nieuwsbrief uitgegeven (De Bonkelaar) en eenmaal per jaar een contactavond voor alle leden georganiseerd.

Het afdelingsbestuur houdt ook eens per jaar een avond voor instructeurs en gastgevend molenaars. Zo kan men ervaringen uitwisselen, die de opleiding weer ten goede komen. Het toelatingsexamen wordt afgenomen door minimaal drie leden van het afdelingsbestuur. Men probeert ook een bestuurslid bij de echte examens aanwezig te laten zijn. Bovendien krijgen de kandidaten van het afdelingsbestuur een enquêteformulier mee, dat ze na het examen ingevuld kunnen retourneren. Hiermee probeert het bestuur het toelatingsexamen in de pas te laten lopen met het echte examen. Voor de kandidaat, die examen moet gaan doen, is het wel zo prettig, als het toelatingsexamen een afspiegeling is van het echte examen. Zo krijgt hij of zij een beeld van wat hem of haar te wachten staat.

Al met al hebben de bestuursleden van de Afdeling het er maar druk mee. Naast de opleidingsactiviteiten onderhoudt het afdelingsbestuur ook contacten met de provinciale stichting: Stichting Vrienden van de Geldersе Molen. Als mogelijke nieuwe taak ziet men ook de bewaking van de molenbiotoop.

Voor de zaterdag had het afdelingsbestuur een excursie langs diverse molens in de Betuwe uitgezet. Ook deze was goed verzorgd: we kregen een programma met routebeschrijving, compleet met wat foto's. De rondrit begon in Arnhem met een bezoek aan molen De Kroon zelf. Ben Hieminga was weer aanwezig en leidde ons rond. De schade door de recente brand is grotendeels weer hersteld. Hier en daar zijn nog reparaties te verrichten en vanaf de stellingzolder naar boven moet er nogal wat worden schoongemaakt, maar het ergste leed is geleden. Bij de brand zijn helaas ook wat molenmodellen verloren gegaan, die niet te vervangen zijn. Na de rondleiding stapten we in de auto en reden we via molen De Hoop te Elden (waarvan blijkbaar de romp werd gewit) naar de Nieuw Leven in Valburg. Deze standerdmolen is onlangs een stukje verplaatst en geheel gerestaureerd. Eigenlijk kun je beter spreken van nieuwbouw, want maar weinig oud materiaal was opnieuw te gebruiken geweest. De Nieuw Leven ziet er prachtig uit. In de naastgelegen 'hut', een prachtig onderkomen, waar de molenaars kunnen vertoeven, bezoek kunnen ontvangen en waar foto's van de restauratie hangen, spraken we onder het genot van een bakkie leut uitgebreid met de molenaars (Arie Griffioen, Cees Hage en Jan Jansen).

Nadat we afscheid hadden genomen, ging de reis verder. Via Herveld langs standerdmolen De Vink (waar net geoefend werd met de zeilen) reden we naar Zoelen, waar we De Korenbloem van Douwe Veenstra bezochten. Ook hier koffie met koek (in Gelderland verzorgen ze ons goed!) en uitgebreid praten met de molenaar. We bekeken de molen aandachtig.

Na de lunch in Buren zetten we de reis voort via Geldermalsen langs De Bouwing naar Waardenburg. De zeskante korenmolen daar bekeken we grondig. Zoveel zeskante molens zijn er immers niet, dus dit was een mooie kans. De hele operatie, die de molen onlangs heeft ondergaan in verband met de dijkverzwaring werd uitgebreid toegelicht. Molenaar Hessel de Ree en een aantal leerlingen waren aanwezig om de molen te laten zien en uitleg te geven. Het is een erg boeiende molen, waaraan veel valt te ontdekken. Maar we moesten weer verder. Langs De Blauwe Reiger te Haaften reden we naar Hellouw, naar de

Achterste Molen, waar Jan Knegt de scepter zwaait. Ondanks de matige en erg variabele wind lukte het even het scheprad wat te laten plonsen. Water verzetten wilde niet echt lukken. Het weidemolentje van Jan mocht ook niet klagen over belangstelling. Iedereen stond er met zijn neus bovenop en zelfs erin. In de grote wipmolen vertelde Jan honderduit over zijn molen en de geschiedenis van dit gebied. De Achterste Molen was de laatste halte van de rondrit door de Betuwe. Het bestuur heeft er erg van genoten. We danken het afdelingsbestuur hartelijk voor de goede organisatie en de molenaars van de bezochte molens voor hun gastvrijheid en goede verzorging.

Andreas de Vos

Molens en toerisme

Nieuwe toeristische molengids van de Zuid-Hollandse eilanden

Onlangs is een nieuwe toeristische molengids, getiteld "Op Molenpad op de Zuid-Hollandse eilanden", verschenen van de hand van drs. Hans Ouweneel. Alle 34 nog bestaande koren- en poldermolens in de Hoeksche Waard, op Voorne-Putten, Rozenburg en Goeree-Overflakkee zijn hierin op boeiende wijze in woord en beeld gebracht. Het is de tweede uitgave in de reeks "Op Molenpad...." In 1998 verscheen al "Op Molenpad in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden".

De auteur, een journalist/historicus, was vroeger zelf vrijwillig molenaar. In de gids zijn speciale fiets- en wandelroutes opgenomen em aan de hand van deze routes neemt de auteur u mee op molenpad. Van alle molens vertelt hij bijzonderheden over historie en bouw. Van de korenmolen en van de poldermolen legt hij de werking uit aan de hand van afbeeldingen. Ook geeft hij aan, welke molens - bij voldoende wind - zijn te bezoeken en waar men meel kan kopen voor het bakken van molenbrood.

De helder geschreven tekst wordt afgewisseld door nog niet eerder gepubliceerde kleurenfoto's, een aantal schematische molenafbeeldingen en een duidelijk overzichtskaartje met alle 34 beschreven molens.

De gids (ISBN 90-804193-2-x) is voor ƒ 12,50 verkrijgbaar bij de VVV-kantoren, horecabedrijven en boekhandels in de regio. U kunt de gids ook bestellen bij de uitgever door overmaking van ƒ 16,= (incl. porto en verzendkosten) op postgiro 6966832 ten name van Hanova Media Productions te Noordhoek onder vermelding van "Molens ZH".

Maasoever Molen Fietsroute

Op zaterdag 29 mei jl. heeft burgemeester A. van Delft van Ravenstein in molen De Nijverheid aldaar de Maasoever Molen Fietsroute geopend. Hij kreeg daarbij als eerste een gidsje over deze fietsroute uitgereikt.

De route is 27 km lang en voert niet alleen langs molens, maar ook langs tal van andere bezienswaardigheden, waarvan we er hier maar enkele zullen noemen. De route begint uiteraard bij molen De Nijverheid in Ravenstein. Daarna steekt u de Maas over en gaat u over de Maasbanddijk richting Batenburg. U kunt even van de route afwijken om kasteel Hernen te bezoeken.

Weer terug op de route bereikt u Batenburg, waar een prachtige standerdmolen op de Molendijk staat. Niet ver daarvandaan ligt een eendenkooi, die nog in gebruik is. Tussen 1 maart en 15 juni kunt u die bezoeken in excursieverband (op werkdagen). Een andere trekpleister is de ruïne van kasteel Batenburg, dat in 1794 door de Fransen in brand werd gestoken.

Als u verder gaat, richting Appeltern, kunt u (op afspraak) het uit 1819 stammende stoomgemaal De Tuut bezoeken, dat momenteel wordt gerestaureerd. Over de Heerlijkheid Appeltern, een herenhuis uit het begin van de 19e eeuw schreef Hella Haasse een boek.

Met een pontje kunt u nu de Maas oversteken naar Megen, maar u kunt ook over de Maasdijk doorfietsen naar Maasbommel en de Maas daar oversteken, eveneens met een pontje. In Megen kunt u (op afspraak) een bezoek brengen aan de stenen stellingmolen Désiré, vroeger een looi- of schorsmolen, thans een korenmolen.

Op weg naar Dieden komt u langs de Diedense Sluis, een schakel in de kanalisatie van een oude Maasloop, waarmee een eind werd gemaakt aan de wateroverlast en de twisten daarover in dat gebied. Stellingmolen Stella Polaris in Dieden wordt bewoond en is niet te bezichtigen. De wieken draaien echter regelmatig.

Als laatste bezienswaardigheid noemen we nog de karnmolen te Demen, een rosmolen, die van 1750-1900 voor de zuivelbereiding werd gebruikt.

Het gidsje, met een voorwoord van Bart Tonies, de molenaar van "De Nijverheid", over deze fietsroute kost ƒ 3,50 en is verkrijgbaar bij de VVV's in de regio.

Over de kennis van het houtzagen

Een citaat: "De molen heeft drie houten zaagramen. Het interieur en de inventaris van de molen zijn zo goed als compleet en authentiek. Het complex bestaat uit een zaagschuur, een balkenhaven en een houten sleephelling. Naast de molen ligt een houten droogloods met een kleine werkplaats. Voor de molen liggen het molenhuis en de huisjes van de molenknechten. De molen is goed onderhouden en erg zeldzaam."

Dit citaat is afkomstig uit nr. 17 van de rapportenreeks van Projectbureau Industrieel Erfgoed (PIE), getiteld Houtindustrie, geschreven door Edmee Müller, en het slaat op houtzager De Jager te Woudsend. Voor alle aspecten, waarop is beoordeeld, scoort De Jager maximaal (sociaal economisch historische waarde + zeldzaamheid; illustratieve waarde + zeldzaamheid; compleetheid). Het rapport over de houtindustrie is verkrijgbaar bij PIE, Postbus 948, 3700 AX te Zeist. Het is zeer de moeite waard, omdat ook andere molens erin worden besproken.

Wij kunnen verheugd zijn, dat er in Nederland nog zoveel industrieel erfgoed is bewaard gebleven en, beter nog, nog steeds in gebruik is. Dat mag onze vereniging op zijn conto schrijven.

In dit beeld past ook de restauratie van De Ster in Utrecht (ik ben zelf Utrechter van geboorte). Ook daar kan men met gepaste trots bogen op een restauratieprestatie. Men doet er echter goed aan zich te realiseren, dat men niet alleen staat, maar dat er in Nederland nog meer complete houtzaagmolenerven zijn. Wellicht kan de redactie een inhoudelijke aanvulling geven op het enthousiaste stukje van G. v.d. Wal over De Ster (Gildebrief 99/2) en dat niet zozeer om recht te doen aan De Jager, maar vooral om het actieve houtzagen meer onder de aandacht te brengen van onze leden.

Immers, terwijl de kennis van het graan verwerken, het olie slaan en het water uitslaan zo'n vijfentwintig jaar geleden nog voorhanden was bij vakmolenaars, was die van het zagen en de zaagpraktijk toen al veel verder weggezonken en in het verleden bovendien veel zeldzamer geweest. De laatste jaren is er gelukkig ook over het houtzagen weer veel aan het licht gekomen.

Jan Coppens

Aanstaande Molendagen

Kempische Molendag

Op zondag 3 oktober 1997 zal voor de derde keer de Kempische Molendag worden georganiseerd. Drie Brabantse molenaars uit deze streek hebben de koppen weer bij elkaar gestoken en deze dag op poten gezet. Door deze dag willen wij de aandacht vestigen op de verscheidenheid en de mogelijkheden van molens in onze streek. In de Nederlandse Kempen vindt men één standerdmolen, één grondzeiler, twaalf beltmolens, vier stellingmolens en zeven water(rad)molens. Verschillende van deze 25 molens zijn nog regelmatig in bedrijf. Twintig molenaars hebben hun medewerking aan deze dag toegezegd en zullen dan draaien en/of malen. Een enkeling kan of mag helaas niet draaien.

De deelnemende molens

Bergeyk	standerdmolen
Hapert	Hapertse molen (grondzeiler)
stellingmolens	
Budel Schoot	Janzona
Budel	Nooit Gedagt
Oerle	St. Jan
Hamont (België)	Napoleonsmolen (?)
beltmolens	
Aalst	Aalster molen
Borkel	St. Antonius Abt
Budel	Zeldenrust
Geldrop	't Nupke
Heeze	St. Victor
Luycksgestel	De Grenswachter (?-in restauratie)
Nuenen	De Roosdonck
Veldhoven	De Adriaan
Vessem	De Jacobus
water(rad)molens	
Eindhoven/Tongelre	Collse molen
Nuenen/Neerwetten	Hooidonkse molen
Oirschot/Spoordonk	Spoordonkse molen
Dommelen	Dommelse molen
Valkenswaard	Venbergse molen (?-in restauratie)

Van 11.00 uur tot ca. 16.00 uur zullen de molenaars u graag ontvangen en u vertellen over historie en werking van deze molens en over het werken ermee.

Meer informatie: J.H. Tielemans, Zomerland 104, 5663 HW Geldrop, tel. 040-2863567 (na 17.00 uur).

Molendag Tielerwaard

Op 13 november 1999 stellen de molenaars van de Tielerwaard hun molen weer open ter gelegenheid van hun eigen molendag, aldus Jan Knegt. De ervaring heeft geleerd, dat het dan bijzonder gezellig is met al die (leerling)molenaars. Er staan 6 verschillende molentypen niet al te ver van elkaar. Tien molens zullen geopend en bij voldoende wind in bedrijf zijn:

Wadenoyen	achtkante poldermolen (10.30-17.30)
Geldermalsen	beltm. "De Bouwing" (10.00-16.00)
Geldermalsen	achtkante poldermolen (10.00-17.00)
Deil	stellingm. "De Vlinder" (id.)
Waardenburg	achtkante poldermolen (id.)
Waardenburg	zeskante korenmolen (12.00-18.00)
Haaften	stellingm. "De Blauwe Reiger" (10.00-16.00)
Hellouw	"Voorste of Hooglandse Wipmolen" (10.00-17.00)
Hellouw	"Achterste of Laaglandse Wipmolen" (10.00-17.00)
Hellouw	weidemolen "'t Veertje" (id.)

Feestelijke herdenkingen

Derde lustrum De Weyert te Makkinga

Op zaterdag 18 september viert men in Makkinga het derde lustrum van de restauratie van De Weyert, die in 1984 werd afgerond. Men doet dat in samenwerking met Museum ***"Oold Ark"***, waarvan men het eerste lustrum viert; het werd in 1994 geopend. In het museum is door de heer A. Mulder een collectie gereedschappen bijeengebracht, die kenmerkend zijn voor de Stellingwerven.

De Weyert is een achtkante stellingmolen op een rechthoekige onderbouw. De molen stond eerst in Gorredijk en was daar houtzaagmolen. Hij is tweemaal verplaatst. Thans is het een korenmolen.

Molen en museum zijn op de feestdag geopend van 10.00-16.00 uur. Op het molenerf zijn er diverse thema-workshops. De deelname daaraan kost *f* 5,= per persoon. Molen en museum zijn gratis toegankelijk. U kunt een demonstratie bijwonen van het kneden van roggebroodmeel in oude tijden. Dit geschiedde blootsvoets! Er zal een terras zijn ingericht, waar u naar muziek kunt luisteren en oliebollen kunt eten.

Tryxt Spoelstra-Schaafsma

Hattem 700 jaar

Ter gelegenheid van Hattem 700 jaar is korenmolen De Fortuin versierd en tot het eind van het jaar verlicht.

Voor de in het wiekenkruis aangebrachte tekst is 95 meter lichtsnoer gebruikt met daarin voor de verlichting meer dan 1200 lampjes.

Molen "De Fortuin" in Hattem met feestverlichting

Voor meer informatie over de festiviteiten kunt u contact opnemen met de VVV Hattem.

namens de Hattemse molenaars, Hein Steinz

Molen *De Kroon* te Arnhem 150 jaar

In 1999 bestaat molen De Kroon in de Arnhemse wijk Klarendal 150 jaar. Dit feit zal gedurende het jaar met verschillende activiteiten feestelijk worden herdacht. De start daarvan heeft plaatsgevonden op 5 juni met de heropening van de winkel. In februari 1998 heeft er een felle brand gewoed in de molen, waarbij de gehele winkel verloren ging en grote schade ontstond aan de vloeren.

De ontdekking van de brand door een krantenbezorger en de snelle melding aan de brandweer heeft voorkomen, dat de brand kon uitslaan. Hierdoor is de schade "beperkt" gebleven. Toch was er voor meer dan *f* 100.000,= gulden schade aan de binnenzijde. De molen is weer geheel hersteld en schoongemaakt en er is een nieuwe winkel ingericht.

Als u dit leest hebben er al diverse feestelijkheden plaatsgevonden. Wij beperken ons tot degene, die nog aanstaande zijn:

- Op 30 oktober zal de jaarlijkse contactdag van de stichting Vrienden van de Gelderse Molen geheel in het teken staan van het 150-jarig bestaan. Deze contactdag is bedoeld voor de donateurs van de stichting, vrienden, die er door hun financiële bijdragen mede voor zorgen, dat de stichting haar werkzaamheden voor de molens in Gelderland, onder welke De Kroon, kan uitvoeren. Bij deze gelegenheid zal het boek "Molens in Arnhem, 150 jaar molen De Kroon" worden gepresenteerd. Deze uitgave geeft een compleet beeld van de molengeschiedenis van Arnhem. Een zeer omvangrijke geschiedenis. Tijdens deze contactdag wordt tevens een molenmodel aangeboden voor de opleiding van vrijwillige molenaars. Via een diashow wordt de geschiedenis van molen De Kroon in beeld gebracht.
- Op 11 november zal molen De Kroon een rol spelen in de activiteiten, die zullen worden georganiseerd in het kader van St. Maarten.
- In de Kerstvakantie zal er 's avonds in de molen een (spook)vertelling plaatsvinden. Op 29 en 30 december tenslotte worden er oliebollen gebakken van met de molen gemalen meel.

Het programma is tot stand gekomen in goede samenwerking met het wijkcentrum voor Klarendal. De activiteiten zijn voor het grootste deel gericht op de wijk. Voor de wijk wil de molen, net als vroeger, een functie vervullen. Eind 1998 is ons door de winkeliersvereniging in de wijk Klarendal, met medewerking van de NUON, buitenverlichting voor de molen aangeboden. Al het hele jaar is de molen in de avonduren feestelijk verlicht. Ze is dan met recht DE KROON VAN KLARENDAL en glinstert volop.

C.M.C.M. van Rossum, secretaris van
de stichting Vrienden van de Gelderse molen

Korte berichten, oproepen, aanbiedingen etc.

Groenendijkse molen weer in gebruik

Op vrijdag 11 juni jl. heeft gedeputeerde ir. M. Houtman van de provincie Zuid-Holland de gerestaureerde Groenendijkse molen in Hazerswoude, gemeente Rijnwoude, weer in gebruik gesteld. De restauratie kostte ca. *f* 370.000,= en is mede gefinancierd door het Rijk, de Provincie en het Anjerfonds. De molen behoort tot het bestand van de Rijnlandse Molenstichting, dat veertig molens omvat. Aan ruim de helft daarvan is de laatste jaren een min of meer grote restauratie uitgevoerd.

De Groenendijkse molen staat in tussen Hazerswoude Rijndijk en Zoeterwoude. Het is een wipmolen uit 1627, gebouwd voor de bemaling van de polder Nieuw-Groenendijk. De spanwijdte van het gevlucht bedraagt 20 m. Het wateropvoerwerktuig is een schroefpomp; vóór 1939 was dat nog een scheprad. Door polderpeilverlaging is toentertijd besloten het scheprad te vervangen door een schroefpomp, zodat het water hoger kon worden opgevoerd. De naam zou kunnen doen vermoeden, dat de molen groen is, maar dat is niet het geval; het bovenhuis is geel geschilderd. De molen is te bereiken via een wandelpad vanaf de Hoge Rijndijk, een wandeling van vijf minuten.

Contactavond GVM afdeling Noord-Holland

Belangstellende Gildeleden worden uitgenodigd tot het bijwonen van de contactavond van de afdeling Noord-Holland van het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Deze avond vindt plaats in de Molenzaal van het sportcomplex Hoornse Vaart bij station Alkmaar-Noord. De zaal is open om 19.30 uur. De aanvang van het programma is om 20.00 uur. Scheepsbouwer Cees van der Meer en zeilmaker Henk de Boer zullen een lezing houden over het VOC-schip "Amsterdam". In de zaal s.v.p. niet roken.

Inlichtingen: tel. 072-5338280 of 0251-311389

Theo van den Nieuwendijk, secretaris

Waarschuwing aangaande uitwisseling (molen)video's met Amerika

In juni 1999 waren mijn vrouw en ik op familiebezoek in Californië, USA. Daar vond een familiebijeenkomst met barbecue plaats. Sommige familieleden hadden we in geen veertig jaar gezien. Van de bijeenkomst zijn video-opnamen gemaakt en ons is een band cadeau gedaan.

Toen we, terug in Nederland, de band afspeelden, zagen we niet meer dan sneeuwruis op het scherm, terwijl de band in Amerika vóór onze terugreis wel degelijk beeld had gegeven op de TV daar. De VHS-cassettes hier en daar zijn wel gelijk van uitvoering. Onze schrik was groot. Aangetast door X-ray op de vliegvelden? Ik stapte naar een videospeciaalzaak om te informeren, wat de oorzaak zou kunnen zijn.

Daar legde men mij uit, dat de elektronische overdracht van beeld naar videoband in Amerika anders werkt; de toestellen werken daar op 110 Volt, op zoiets als een andere golflengte om het zo maar eens te noemen.

Mijn Amerikaanse zwager wilde zo graag een video over Hollandse molens bekijken. Daarom had ik hem een band beloofd. Tot mijn teleurstelling betekent het bovenstaande, dat ik nu ook geen hier (in Europa) opgenomen video's naar Amerika kan sturen. De sinds twee jaar verkrijgbare video "Stoere Werkers" bijvoorbeeld zou een prachtgeschenk kunnen zijn voor overzeese familieleden, maar ik vrees, dat zij bij het afspelen ervan net zo teleurgesteld zullen zijn als ik was bij het afspelen van de daar opgenomen band van de familiebijeenkomst.

Martin E. van Doornik

Dia-klankbeeld "Het Hart van Nederland"

Wellicht herinneren sommigen van u zich nog mijn dia-klankbeeld "Langs de molens door Noord-Holland", dat ik heb vertoond op de jaarvergadering van het Gilde in 1986 en daarna bij een aantal andere (molen)verenigingen en Gilde-afdelingen.

Tot mijn vreugde kan ik u meedelen, dat ik op 31 juli jl. weer een dergelijk klankbeeld heb voltooid. Het gaat ditmaal over de provincie Utrecht, Het Gooi en de randen der aangrenzende provincies. De première vindt vooralsnog plaats op 21 september in Rijswijk. Het betreft hier een voorstelling voor de afdeling Rijswijk van de Koninklijke Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde (Groei en Bloei), een afdeling voor welke ik al mijn voorgaande klankbeelden (vijf stuks) al tenminste eenmaal heb vertoond.

Het "molengehalte" van dit nieuwe klankbeeld is uiteraard geringer; de provincie Utrecht heeft nu eenmaal een veel kleiner molenbestand dan Noord-Holland. Desalniettemin stel ik u in de gelegenheid mijn nieuwe dia-klankbeeld, ditmaal op muziek van Camille Saint-Saëns, bij mij thuis te komen bekijken in de maanden oktober of november (niet op 3, 8 19 en 21 oktober en niet op 11, 16 en 17 november). Degenen onder u, die in mijn adressenbestand staan, krijgen persoonlijk nog een uitgebreidere uitnodiging. Middagvoorstellingen beginnen om 14.00 uur, avondvoorstellingen om 19.30 uur. Een voorstelling duurt 2½ uur, inclusief een pauze van 25 min. Wel graag tevoren een afspraak maken, want de plaatsruimte is uiteraard beperkt (ca. 12 personen).

Jan van der Vlies
Maaskade 77a
3071 ND Rotterdam
tel. 010-4112299

Cultuurhistorische blikvangers als levend symbool

Molens zijn als werktuig zo millenniumbestendig als het maar kan. Toch is het behoud van de molen als kwalitatief hoogwaardig (én levend) cultuurhistorisch symbool van Nederland ook in de huidige tijd een veelomvattend proces. Denk alleen maar aan de grote inspanning, die nodig is voor het handhaven van passende molenbiotopen.

Dit artikeltje gaat over een achterliggende gedachte bij de doelstelling van het molenbehoud en, aansluitend hierop, over de wijze, waarop op onze opleidingsmolen mensen worden opgeleid tot toekomstige molenaars en/of molenbeheerders.

Van economisch productiemiddel naar symbool

In de tijd, dat molens werden gebruikt als economisch productiemiddel, werden veranderingen en innovaties heel langzaam ingevoerd: molens zijn het resultaat van een eeuwendu-

rende evolutie. Dat is tegenwoordig wel anders: na een paar jaar is een product of dienst al weer achterhaald en wordt het vervangen of gefacelift.

Ook wat dat betreft zijn molens prachtige voorbeelden uit het verleden voor de ontwikkeling van moderne, duurzame (milieuvriendelijke) technieken en bouwmethoden. Een afgedankte molen werd in de bloeitijd van de molens niet zomaar gesloopt of weggegooid, maar werd omgebouwd voor een andere functie of werd in zijn geheel verplaatst.

De bezigheden van de molenwereld zijn nu gericht op het behouden van molens, die ieder hun eigen cultuurhistorische ontwikkeling in bedrijf kunnen laten zien aan het publiek en het nageslacht. Gericht dus op het behoud van molens uit de tijd, waarin men zichzelf economisch kon bedruipen met de opbrengst van de eigen productie. Door het uitvoeren van historisch verantwoorde restauraties is het behoud van de molen als object eigenlijk geen groot probleem. Het materiële molenbehoud is het instandhouden van de overgebleven exemplaren en het eventueel op een authentieke manier completeren ervan, als bepaalde (elementaire) onderdelen ontbreken.

De vragen van de toekomst zijn: "Voor wie wordt dit gedaan?" en "Wie begrijpt, waarom dat zo wordt gedaan?"

De mens van de 21e eeuw zal steeds meer in een multimediale en virtuele wereld leven. De meeste mensen zullen daarbij door de toenemende globalisering en de wereldwijde generalisatie misschien wel meer waarde gaan hechten aan karakteristieke (historische) aspecten en (stads)beelden van de eigen streek of stad. De vraag, die je hierbij kunt stellen is, of de molen nog steeds voldoende wordt gezien als (HET) (cultuurhistorisch(e)) symbool van Nederland. Zo ja, door wie dan en op welke manier?

Met het woord symbool zijn we meteen aangekomen bij de huidige functie van molens. Molens zijn als levende driedimensionale objecten een symbool van de geschiedenis van de industrie en de waterhuishouding in ons land. Het levende aspect daarbij is, dat men molens regelmatig in productie heeft als demonstratie van hun (vroegere) kunnen. Dat sommigen daarmee ook nu nog op een historisch verantwoorde manier een commercieel belang kunnen dienen, is mooi meegenomen. Als commercieel gebruik ervan deze molens niet aantast in hun cultuurhistorische kwaliteit, is dit op beperkte schaal toe te juichen. De huidige beroepsmolenaars zijn zeer ervaren in hun vak en zorgen dus samen met de vrijwilligers voor het instandhouden van het "ambacht van de molenaar".

Naast het levende en het cultuurhistorische of monumentale aspect heeft een molen ook in zijn directe verschijningsvorm een betekenis als een symbool van Nederland. Maar dan als icoon, net als de tulp en de klomp.

De toegevoegde waarde, die molens krijgen als levend driedimensionaal historisch object, is belangrijk voor de continuïteit van het molenbehoud, zoals we allen weten en bepleiten. De doelstelling van het Gilde van Vrijwillige Molenaars zal ook in de steeds meer multimediaal en "virtueel" wordende wereld van de 21e eeuw actueel blijven. Misschien zelfs nog wel veel belangrijker en aansprekender worden.

Publiciteit

De uitdaging, die nu actueel wordt, is het blijven behouden en vergroten van een brede maatschappelijke interesse voor het molenbehoud. Dat houdt in: trachten veel meer mensen kennis te laten maken met de cultuurhistorische betekenis van molens. Daarbij moet natuurlijk niet vergeten worden, dat molens ook aan het huidige landschap en het moderne stadsbeeld een meerwaarde blijven geven. Deze meerwaarde bestaat uit het geven van een karakteristiek streekeigen accent aan het beeld van de omgeving.

Indien het grote publiek hiermee meer op de hoogte is en het daarmee ook eens is, dan is de garantie voor voldoende financiële middelen voor onderhoud en restauratie en een ruimtelijk ordeningsbeleid, dat rekening houdt met molenbiotopen, ook (of juist?!) in de toekomst goed mogelijk.

De maatschappelijke interesse is met beperkte middelen moeilijk met grote sprongen te vergroten. Op zich is die bij voldoende landelijke en lokale publiciteit wel (potentieel) aanwezig. Hiermee wordt bedoeld, dat de meeste mensen molens bij een nadere kennismaking interessant vinden. Bovendien wordt voor de meeste mensen bij een bezoek aan een molen of een nadere kennismaking via andere wegen pas duidelijk, waarvoor ze hebben gediend. In dit kader is het steeds vaker toepassen van bijvoorbeeld internet voor publiciteit en achtergrondinformatie een toekomstgerichte ontwikkeling.

Molenaars van de 21e eeuw

Om in de toekomst molens ook echt te kunnen blijven laten malen is het werven, opleiden en toetsen van nieuwe vrijwillige molenaars een continu noodzakelijk proces binnen het molenbehoud. Molens mogen in een toekomst, waarin bijna alles gedigitaliseerd is, immers niet verworden tot louter virtuele iconen uit een grijs verleden.

De kennis en vaardigheid om met molens (cultuurhistorisch) verantwoord te kunnen malen (onze doelstelling gaat verder dan alleen voor de prins draaien) is maar bij een beperkte groep mensen aanwezig. Dus continue aanvulling is ten behoeve van een duurzame voortzetting in de toekomst noodzakelijk. De vrijwilligers van het eerste uur zijn over een aantal decennia niet meer actief. Hiermee gaat na het verdwijnen van de oud-vakmolenaars weer een stukje specifieke kennis en vaardigheid teloor.

Vaak hoor je het probleem van toenemende vergrijzing bij organisaties, die cultureel gerichte activiteiten verrichten. Maar wat betreft molens zijn er ook jongeren, die deze groep monumenten zien als kenmerkend onderdeel van de (historische) iconografie van Nederland (ondergetekende is er één). Zo laat de TV-zender TMF bij het programma "NL made in Holland" op de achtergrond molens zien als één van de symbolen van Nederland.

Welke mensen kiezen er anno 1999 voor het volgen van de opleiding tot vrijwillig molenaar? Dat zijn mensen, uiteenlopend van middelbare scholieren (TMF-kijkers) tot managers uit het bedrijfsleven (NRC-lezers). Deze -op zich zeer verschillende- mensen hebben echter één overeenkomst: ze zijn liefhebber van het werktuig molen. De verschillende maatschappelijke functies zorgen voor een bredere bekendheid van molens bij de plaatselijke bevolking.

Een ander voordeel is de synergetische samenwerking. Die zorgt voor het komen tot nieuwe ideeën, waarbij de inbreng vanuit verschillende achtergronden zorgt voor het behouden van de bekende gulden middenweg. Een zelfregulerende en controlerende werking is bevorderlijk voor het behoud van een molen als origineel in stand gehouden en regelmatig in bedrijf zijnd maalwerktuig. De symboolfunctie van molens vraagt allereerst een hoogwaardige cultuurhistorische kwaliteit. Molens mogen niet allemaal worden verbouwd tot truttige kantklosmuseums of allemaal worden gemoderniseerd met elementaire technische zaken, die er nooit op of aan

hebben gezeten (je kunt echter niet elke r.v.s. kruiskopschroef uitbannen).

Een ander verschijnsel is de huidige zap-cultuur. Veel mensen hoppen steeds vaker van de ene interesse naar de andere. Om mensen voor een langere termijn te interesseren is een op de persoon gerichte begeleiding nodig.

Ook is niet elke geïnteresseerde wekelijks beschikbaar om bijvoorbeeld op een molen mee te kunnen draaien. Voor een moleneigenaar is het daarom van belang een brede groep vrijwilligers tot zijn beschikking te hebben om ook in de toekomst zijn molen regelmatig in bedrijf te kunnen stellen als levend symbool.

Een toekomstgerichte aanpak

Met als uitgangspunten de eisen, geldende voor een vrijwillig molenaar, en de hierboven geschetste ontwikkelingen worden op onze molen mensen opgeleid tot vrijwillig molenaar.

De verschillende vrijwilligers hebben vanuit hun achtergrond verschillende ervaringen en nieuwe ideeën. Waarvoor wordt opgeleid, is echter een vaststaand gegeven: een veilige en deskundige molenaar worden. Daarom hanteren wij het motto "wat jij wil", als het maar voldoet aan de doelstelling. Hiermee wordt bedoeld, dat onze ervaren vrijwilligers en onze instructeurs zich opstellen als coach. Ze geven instructies, moedigen aan en controleren daarbij, of het geëiste niveau wordt gehaald.

De cursisten kunnen daarbij elk op een bij hun achtergrond aansluitende manier de geheimen rondom het werken met molens aan de weet komen.

En ja, ondanks het zo "leuk" mogelijk maken, blijven er voor bijna iedereen lastige onderdelen over, die men zich tóch moet eigen maken. Voor de één is dat het weer, voor de ander de techniek en de derde heeft moeite met het leggen van knopen. Daarom vinden ook wij, dat iemand van wie tijdens een onafhankelijke toets (of een onafh. eindevaluatie) blijkt, dat hij of zij voldoet aan de eisen die gelden voor een vrijwillig molenaar (op een bepaald molentype), daarvoor beloond en erkend mag worden met een officieel getuigschrift.

Bovendien wordt niet iedereen vrijwillig molenaar, het is een exclusievere bezigheid dan bijvoorbeeld golfen!

Resumé:

- Molens behouden als kwalitatief hoogwaardige én levende cultuurhistorische symbolen.
- Molenaars opleiden tot enthousiaste, veilige en kritisch nadenkende vrijwilligers. Vrijwilligers mogen dus ongezouten kritiek hebben op de uitvoering van de aspecten van het molenbehoud. Graag zelfs! Vrijwilligers zijn vaak op specifieke (regionale) terreinen deskundig en hebben vaak een onafhankelijke en objectieve opstelling.
- De basis is net als nu een algemeen "rijbewijs", (al dan niet) voor een bepaald molentype. Een buschauffeur is immers geen vrachtwagenchauffeur en andersom.
- De rest is het zoveel mogelijk motiveren en profiteren van de specifieke kennis en vaardigheden, die een vrijwilliger tijdens zijn "loopbaan" opdoet.
- Het fenomeen module is hierbij wellicht de oplossing. Bijvoorbeeld: verplichte-, keuze- en vrije keuzemodulen. Bovendien: niemand kan alles weten!!
- Gisteren is geschiedenis, morgen is een raadsel, maar vandaag is een geschenk! (citaat van ene E.R.) Om in molenaarstermen te spreken: als de wind uit een andere hoek waait, moet er gekruid worden. En bij een doorgeefsysteem door alle molens, die aan dezelfde gang staan. Of je moet alles afzeilen en aan de ketting leggen, maar dat is het laatste, dat we willen. Nietwaar?

Wij treden (wel) met iedereen in discussie! Dus houdt uw mening niet alleen voor uzelf. Want de molenwereld dat bent U!

Frank Terpstra,
instructeur op Penninga's Molen te Joure C.A.
reacties p/a Zwettewei 68-A, 8629 ED Scharnegoutum

De waterram

Soms gebeurt het wel eens, dat er direct, nadat je een artikel hebt geschreven, nieuwe informatie opduikt. Zo ook met mijn artikel "Het opvoeren van water met waterkracht" in Gildebrief 98/4. Op pag. 6 stond een verhaal over de "hydraulische ram" of waterram. Een apparaat, uitgevonden in 1775 door John Whitehurst en in 1793 verbeterd door Joseph de Montgolfier. Het perst water omhoog door snelstromend water om te zetten in druk. De machine was hier in vlak Nederland onbruikbaar en daarom volslagen onbekend.

De Breurram

In het buitenland kent men de waterram beter. Fabrieken in Engeland, Duitsland, Japan en de Verenigde Staten produceren ze in allerlei soorten en maten. Bij afgelegen landhuizen en kastelen vullen waterrammen hooggelegen reservoirs. Het opgeslagen water wordt gebruikt als badwater, om tuinen te besproeien en/of fonteinen te voeden. Deze fabrieksapparaten zijn kostbaar. Er is echter één groot voordeel: ze werken op waterkracht, er komt geen elektriciteit aan te pas.

Nu heeft nota bene een Nederlander, Gert Breur uit Enschede, een eenvoudige, kleine waterram ontwikkeld. Hij is al twintig jaar actief in de "Werkgroep "Ontwikkelingstechnieken" van de Universiteit Twente. De Breurram blijkt geschikt te zijn om op kleine schaal te worden toegepast in ontwikkelingsgebieden, waar tijdens de natte moesson veel water naar beneden komt. Daar kunnen vele waterrammen grote, hooggelegen reservoirs vullen als waterreserve voor droge tijden.

De Breurram is bijzonder goedkoop, maar produceert slechts ½ tot 1 liter water per minuut, afhankelijk van de opvoerhoogte (5-10m). Dat lijkt weinig, maar als het apparaat een nacht doorpompt, is er wel 600 liter water beschikbaar om b.v. de WC mee door te trekken, de bloementuin te besproeien, de fontein te laten spuiten, enz.

Peter de Moes

Toelichting bij de illustratie: Reservoir R is b.v. een vijver, die gevoed wordt door een beek. Stevige drukveren houden klep A open en klep B dicht. Wanneer men schuif S opent, zet de waterram zich in werking.

Het water stroomt snel de waterram binnen en loopt langzaam weg door klep A. Zie 1): De waterdruk stijgt en overwint de veerspanning op klep A. Klep A sluit zich, de waterdruk bereikt z'n maximum, opent klep B en een stoot water passeert klep B. Zie 2): De waterdruk daalt, klep B sluit zich en klep A gaat weer open. Deze cyclus herhaalt zich, ongeveer 80 à 100 keer per minuut.

Iedere keer, dat klep B opengaat, stroomt het water stijgleiding C in en perst gelijktijdig luchtbel L samen. Klep B sluit zich en de samengeperste lucht voert het water verder omhoog.

Groninger molenweekend geslaagd

Sebinus van Lenning, Groninger van geboorte maar woonachtig te Zwolle, vergezelt mij tijdens het Groninger Molenweekend. Hij is al heel vaak mijn gids geweest in het Groningse, want hij kent de provincie als z'n broekzak.

De standerd van Ter Haar

Ter Haar, standerdmolen

We beginnen in het uiterste zuidoosten. De standerd van Ter Haar staat overkruis, maar er hangt wel een blauwe wimpel buiten. Hij is dus geopend. Op de trap zitten een vrouw en een drietal kinderen. Van een molenaar geen spoor, misschien omdat het omstreeks het middaguur is.

Van de standerd van Bourtange, die een kopie van deze molen is, herinner ik me de uitzonderlijke manier, waarop de luias in beweging wordt gebracht. De kammen van het luiwiel steken niet tussen die van het bovnwiel, maar in inkepingen in de bovenas! Het sabel'ijzer' in deze molen is gedeeltelijk van hout en het bovenwiel heeft men aan de rechteronderzijde afgeschermd, blijkbaar omdat de ruimte ernaast erg beperkt is. Het lantaarnwiel heeft 14 staven en de kammen in het bovenwiel maken op mij een 'lange' indruk.

Maar het merkwaardigste, dat er in de kast valt waar te nemen, is, dat de molen niet kan draaien. Met een stevige metalen staaf is het bovenwiel verbonden aan de rechter steenlijst van de kast. Wat zou daarvoor de reden zijn? Is men bang, dat vandalen de molen in beweging zullen proberen te brengen?

De staaf, waarmee het bovenwiel is vastgelegd aan de rechter steenlijst

Niemand kan het me vertellen, want er is niemand om uitleg te geven. We blijven hier dan ook niet lang.

Oude Pekela, De Onrust

Deze molen ligt aan de rand van een groot open terrein, zodat het maken van een foto van de molen niet moeilijk is. Erachter, aan de noordoostzijde, staan flink wat

hoge bomen. Sebinus gaat even het dorp in en laat mij en m'n eentje de molen binnengaan. Op de begane grond bevinden zich toiletten en een keuken. Er staat een oude wan. Op de eerste zolder staat er nog een en ook een molenmodel, dat mij sterk doet denken aan de Woldzigt te Roderwolde. Ook staat er een landbouwwerktuig. De tweede zolder is leeg op enkele informatiepanelen na. Behoorlijk leeg allemaal dus tot nu toe.

De derde zolder is de stellingzolder en daar is het over met de leegte. Er zijn niet minder dan drie maalbakken aanwezig. De molen heeft dus drie koppels stenen. Vanaf deze zolder begint het houten achtkant. Tussen de achtkantstijlen zijn veldkruisen aangebracht.

Op de stelling komt de vrouwelijke vrijwillig molenaar mij bekend voor en de herkenning komt, als ze zich voorstelt: Sietske Bezema. Op de jaarvergadering was zij het, die kritische opmerkingen had over de statutenwijzigingsvoorstellen van het bestuur. Ze had zich al afgevraagd: "Waarom komt die meneer, die foto's stond te maken, niet de molen in?" Haar welkom en dat van haar leerling Lude Kraak is hartverwarmend. Ze zet me een kop koffie voor met een stuk echte Groninger koek, nog voordat ze van mijn voorkeur voor thee heeft kennis genomen. Dan staat er binnen de kortste tijd ook nog eens een kop thee voor me en dat in een prachtige molenmok. Ze legt me uit, waar deze mokken te krijgen zijn. We (Sebinus is intussen ook de molen in gekomen) moeten ervoor naar Vriescheloo of Winschoten. Ook hij krijgt een kop koffie met een stuk Groninger koek. Hij vindt de kwaliteit van de koek uitstekend en dat is beslist een compliment, want hij is een kenner.

Sietske vertelt, dat ze het koffiezetapparaat heeft gekregen van de VVV Oude Pekela en behalve dat ook nog een stofzuiger, een handwindmeter en een kompas. Naar haar zeggen heeft dat alles te maken met het molenvriendelijke bewind in de gemeente, dat daar heerst sinds de nieuwe burgemeester is aangetreden. Met zijn komst is ook de stemming van de gemeenteraad t.o.v. de molen als een blad aan een boom omgedraaid. De vorige burgemeester had nl. helemaal niets op met molens en zijn houding weerspiegelde zich versterkt in de gemeenteraad. Wat zou dat nou betekenen?

Sietske biedt mij een portie patat met een kroket aan. Die moet ze ook nog eens zelf gaan halen. Daarvoor laat ze de molen achter onder de hoede van Lude Kraak. Die is bezig een groep tienermeisjes rond te leiden en hij lijkt daar veel plezier in te hebben. De tijdelijke afwezigheid van Sietske geeft mij de gelegenheid de hoger gelegen delen van de molen te verkennen.
De kapzolder openbaart een voeghoutenkruiwerk en een vangbalk, die bestaat uit een - geenszins recht - stuk boomstam. De kromming ervan is naar beneden gericht. Dat betekent, dat de vangbalk snel zal waarschuwen, dat-ie moet worden versteld, omdat-ie veel eerder dan een rechte vangbalk de bodem van de kapzolder zal raken, als de slijtage van de vangstukken voortschrijdt. De koningsspil wordt 'op z'n plaats gehouden' door slechts één spoorstok i.p.v. twee. Zo heeft elke molen toch altijd weer iets bijzonders. Eveneens bijzonder is de zeer lange spil, die, aangedreven door het spoorwiel, door de vloer van de steenzolder heen naar beneden reikt om een in de vloer van de stellingzolder opgestelde pelsteen te kunnen aandrijven.

Sietske is terug met de lekkernijen, die ze voor ons heeft gehaald en die laten we ons goed smaken. We bedanken haar voor haar bijzondere gastvrijheid en nemen dik tevreden afscheid van haar en van Lude Kraak.

We rijden naar Vriescheloo om te kijken, of we daar die molenmokken kunnen krijgen. Sietske had gezegd, dat het winkeltje, waar ze te krijgen zijn, niet ver van molen De Korenbloem is gelegen. Wij vinden de molen moeiteloos, maar van een winkeltje geen spoor. We

"De Onrust" te Oude Pekela

besluiten het bij de molenaar te vragen. Harm Prenger komt juist zijn woning uit, als we de molen willen binnengaan. Gevraagd naar het winkeltje, kan hij alleen maar vragend kijken en zijn schouders optrekken. Hem is hier een dergelijke winkel niet bekend. "Maar misschien weet Jan Hazelhoff het wel", zegt hij, "die is in de molen aan het werk." Helaas, ook Jan Hazelhoff weet zo'n winkel niet in de nabijheid. Wel weet hij enkele kilometers verderop een zaak, waar ze te krijgen zouden kunnen zijn. Maar de winkel in Winschoten, waarover Sietske het had, die kent hij heel goed. "In de Langestraat", zegt hij en dan weet Sebinus meteen, waar we dan moeten zijn. Hij kent Winschoten op z'n duimpje, want hij komt er regelmatig. We bedanken Jan Hazelhoff voor zijn informatie en wensen hem nog een prettig molenweekend toe.
Op weg naar Winschoten dus.

Sebinus loodst mij feilloos Winschoten binnen en we komen erachter, dat ook in deze kleine provincieplaats het fenomeen 'betaald parkeren' is doorgedrongen. Sebinus loopt regelrecht op de Langestraat af. Maar we gaan toch eerst de verkeerde winkel binnen, een zaak, waar men schitterend aardewerk verkoopt. De molenmokken vinden we er niet. "U moet in de zaak hiertegenover zijn", zegt de eigenaar, als we hem ernaar vragen.

Schielijk wringen we ons tussen het winkelende publiek door naar de overzijde van de straat, naar een soort souvenirwinkel. Maar ook hier vinden we de mokken niet meteen. De eigenaresse weet echter precies, welke mokken we bedoelen en komt even later met drie van de in totaal zes mokken aanlopen. "De andere drie heb ik momenteel niet in voorraad", zegt ze, "maar ik kan ze wel voor u bestellen." Daar gaan we mee akkoord en Sebinus biedt aan ze te gaan ophalen, als hij de volgende keer in Winschoten komt. Geregeld!

Ons volgende doel is Ganzedijk, maar de molen daar blijkt niet in beweging. Daarvoor had Sietske ons al gewaarschuwd, omdat ze vermoedde, dat de molenaar daar, mevrouw Koster, elders verplichtingen had. De volgende molen dan maar. Daarvoor moeten we naar Nieuw-Scheemda. Aan het Termunterzijldiep aldaar ligt molen De Dellen, waar molenaar R.P. Lemminga de scepter zwaait. Maar ook die molen is niet in beweging, zodat we besluiten het deze dag voor gezien te houden en hier de volgende dag terug te komen.

Jammer, ook de volgende dag vinden we een stilstaande molen. Dan schiet me te binnen, dat Lemminga ook draait met de Westerse molen, hier niet ver vandaan.

Nieuwe-Scheemda, De Westerse Molen

Vanaf De Dellen kunnen we de Westerse Molen zien en die draait! We moeten echter een grote omweg maken om er te komen. En daarbij stuiten we ook nog eens op een bord, dat aangeeft, dat het doorgaand verkeer verderop gestremd is vanwege wegwerkzaamheden. En verdere omweg over smalle polderwegen voert ons langs de Noordermolen te Noordbroeksterhamrik en de deplorabele staat van die molen schokt mij, temeer, daar de molen er bij mijn vorige bezoek, op 11 november 1985, nog prachtig bijstond. Zonder met wegwerkzaamheden te worden geconfronteerd, komen we op de weg, die het dichtst langs de Westerse Molen loopt. Maar hoe komen we bij de molen? Eerst lopen we er vanaf de weg recht naar toe, over een stuk bouwland, maar zo zullen we er niet kunnen komen. We zien onze weg versperd door een diepe, weliswaar nagenoeg droogstaande, sloot, die helaas zo breed is, dat we er beslist niet overheen kunnen springen. En aan de overkant van de sloot ligt een dijk, waar we niet ver genoeg overheen kunnen kijken om de situatie in ogenschouw te nemen. Wel zien we de molen hatelijk dichtbij en toch zo onbereikbaar.

We keren terug naar de weg en vragen bij een nabijgelegen boerderij, hoe we bij de molen kunnen komen. We moeten terug richting Noordbroek en de auto neerzetten op een kleine parkeerplaats aan het begin van een fietspad, links van de weg. Dan is het ongeveer een kwartier lopen. En ja hoor, de molenaar heeft aan een hek bij het begin van het fietspad zelfs een bord opgehangen, waarop de mededeling, dat de molen is te bezichtigen. Dat bord hebben we over het hoofd gezien, toen we hier de eerste keer langsreden.

De benijdenswaardige biotoop van "De Dellen" bij Nieuw-Scheemda

De wind is noordoost en de lucht is nagenoeg wolkenloos. Bepaald niet mijn favoriete fotoweer. Maar het onderstreept de weidsheid van het landschap. Een optimale molenbiotoop. De molen heeft geen enkele windbelemmering. We volgen het met schelpengruis beklede fietspad, dat voert in de richting van het Buiten Nieuwediep. Daar kunnen we langs het water twee kanten op, naar rechts, richting gemaal Roode Til en naar links, richting 't Waar. Die laatste mogelijkheid bestond in 1985 nog niet naar mijn stellige overtuiging en ook de ANWB-toeristenkaart toont die mogelijkheid niet.

De molen ligt aan de overkant van het Buiten Nieuwediep en we moeten via een gammel uitziend bruggetje het water oversteken om er te komen. Dan worden we hartelijk welkom geheten, niet door Lemminga, maar door Wim van Rheen en zijn vriendin. Sebinus ontmaskert hem onmiddellijk als niet-Groninger, als hij hem hoort spreken. De naam "van Rheen" doet vermoeden, dat Wim van Gelderse afkomst is, Rheen is afgeleid van Rhenus en dat is de Latijnse naam voor de rivier de Rijn. Wim vertelt, dat hij in 1998 de tweede geslaagde vrijwillig molenaar was en dat hij examen heeft gedaan op De Onrust in Oude Pekela. Hij neemt regelmatig de honneurs waar voor Lemminga, want die is intussen al ver in de tachtig!

De kruipalen van de molen doen denken aan 'meerpalen' voor het afmeren van boten (metalen gaffels in beton, waaromheen je een touw in achtvormige lussen kunt leggen). Wim vertelt, dat ze eigenlijk niet voldoen en dat er een al gedeeltelijk is afgebroken. De molen had tot 1994 jalouziezwichting en is sindsdien Oudhollands opgehekt. De spin is nog aanwezig. Wim vertelt, dat dit één van de drie Groninger molens is, bij welke de lange spruit vóór het bovenwiel ligt. Wim laat me vervolgens zien, dat de draagbalken van de beide bruggetjes naar de molen bestaan uit oude molenroeden. Door het bruggetje over het Buiten Nieuwediep is al eens een paard gezakt. De bruggetjes zullen nog dit jaar door nieuwe worden vervangen, althans, dat is de bedoeling.

We gaan de molen binnen en vol trots laat Wim me de twee vijzels zien. De grote vijzel heeft een houten as met metalen schroefgangen (Wim noemt de schroefgangen lubben en mij is het gebruikelijke woord daarvoor eerlijk gezegd niet bekend). De kleine vijzel is geheel van hout. De vijzels worden aangedreven door een spoorwiel op de koningsspil, dat de beweging doorgeeft aan twee (laten we het) vijzelspillen (noemen), die elk aan de bovenkant een rondsel en onderaan een bonkelaar hebben. Wim vertelt, dat de molen het afgelopen najaar heeft meegeholpen de wateroverlast te bestrijden, waarvan Nederland toen op veel plaatsen te lijden had.

De vang'ketting' van "De Dellen"

In de kap wordt mijn aandacht getrokken door verschillende zaken. De molen heeft een voeghouten kruiwerk. De kap wordt op z'n plaats gehouden door wrijfklampen. De molen heeft een stalen bandvang. Opvallend is de binnenvangketting, die feitelijk geen ketting is. Hij bestaat uit enkele decimeters lange metalen pennen, die aan beide uiteinden een oog hebben en de ogen van opeenvolgende pennen zijn in elkaar gewerkt, net als de schakels van een ketting. Maar het meest opvallend is de voorzijde van deze vangbalk. Die heeft een bevestiging aan de voorste ezel, die vastknaaien absoluut uitsluit. De vangbalk is nl. met een metalen scharnier aan de ezel bevestigd (zie foto).

Er steken een paar mij bekende personen hun hoofd door het trapgat omhoog, twee leden van de bemanning van De Passiebloem in Zwolle. Wim van Rheen krijgt nu een stortvloed van vragen te beantwoorden, want nog meer mensen komen de kap in. Zijn lievelingsantwoord op veel van deze vragen is: Klopt!

We nemen afscheid van Wim en zijn vriendin en wensen hem nog heel wat bezoekers toe op deze afgelegen plek. Tot nu toe heeft hij over belangstelling niet te klagen gehad. Om bij de volgende molen te komen, moeten we eerst een kwartier teruglopen naar de auto.

De scharnierbevestiging van vangbalk aan ezel in "De Dellen"

Noordbroek, De Noordstar

In Noordbroek stuiten we uiteindelijk op de wegwerkzaamheden, die we eerder op de dag aangekondigd zagen. En inderdaad, doorrijden naar Slochteren is volkomen onmogelijk. Het wegdek is geheel verwijderd en stapvoets rijdend over steenslag kunnen we de molen in ieder geval bereiken. Deze molen was op de al eerder genoemde datum, 11 november 1985, in deplorabele staat. Dat is nu wel anders.

Veel geboomte rond "De Noordstar" te Noordbroek

Molenaar Venema staat aan het begin van het toegangspad naar de molen, maar op dat moment weten we nog niet, dat hij de molenaar is. Hij heeft ons echter als belangstellenden ontmaskerd, vanwege de camera met flitsapparaat, die om mijn nek hangt. Hij loopt ons dan ook meteen achterna en stelt zich even later op de begane grond van de molen aan ons voor. We ontmoeten daar ook zijn vrouw en zijn zoon. Er staan informatiepanelen opgesteld met foto's over de restauratie, die in '89-'90 heeft plaatsgevonden. Voor de molen is het eigenlijk een jubileumjaar, want hij is 150 jaar oud. Venema volgt me naar boven om me het een en ander te laten zien en uit te leggen, terwijl Sebinus met mevrouw Venema in gesprek blijft.

Leuk op de eerste zolder zijn twee reeksen potjes met bekende en minder bekende maalproducten, de bovenste reeks toont het ongemalen product, de onderste het gemalen product. Erg instructief. Venema vertelt, dat de molen eigendom is van de Molenstichting Oldambt. Verder behoren daartoe De Westerse molen, waar we net vandaan zijn gekomen, De Dellen, die we tweemaal stilstaand hebben aangetroffen en een paaltjasker, die nog bij het Midwolder Bos staat, maar zal worden verplaatst naar De Dellen. Van de tjasker was mij het bestaan totaal onbekend. Venema vertelt, dat de Groninger molens ook al op Internet zijn te vinden onder de website www.groningermolens.nl. Op de website zal binnen afzienbare tijd een digitale fototentoonstelling te zien zijn met foto's van alle Groninger molens en nog bestaande rompen. Op de website staan thans reeds de gegevens van alle molens, moleneigenaren (stichtingen en particulieren). Verder werkt Venema aan een archief, waarin alle verdwenen Groninger molens zullen worden opgenomen. Dat zijn er niet minder dan 1476!

Op de stellingzolder staan twee koppels maalstenen opgesteld, het ene heeft blauwe stenen, het andere kunststenen. Ook is er een pelsteen en Venema voldoet aan mijn verzoek het pelblik te mogen zien door een grote vloerplaat weg te nemen. Het beantwoordt precies aan de voorstelling, die mij ervan voor ogen stond (zie foto). Het spoorwiel is duidelijk niet door een nieuw vervangen bij de restauratie. De kammen ervan zitten zo los, dat ze in verticale richting centimeters heen en weer kunnen bewegen. Bij vele ervan heeft men dit ondervangen door latjes van soms meer dan een centimeter dikte te slaan tussen kam en kamgat. Van de achtkantstijlen zijn die aan de westkant van de molen (drie stuks) volledig vernieuwd, twee hebben een inzetstuk en de overige drie zijn gehandhaafd.

Op de stelling laat Venema me de slechte toestand van de houten jalouzieën zien. Die zullen worden vervangen door aluminium exemplaren, maar Venema is daar niet gelukkig mee. Hij vindt dat niet authentiek. Ons gesprek komt bij de deplorabele staat van de Noordermolen bij Noordbroeksterhamrik. Venema geeft aan, dat die te maken heeft met de verlaging van de grondwaterspiegel als gevolg van de gaswinning bij Slochteren. De Noordermolen heeft daardoor geen water meer, maar ook talloze woningen in het gebied hebben er funderingsproblemen door gekregen.

Het echtpaar Venema neemt onze hartelijke dank voor hun gastvrijheid en demonstratiebereidwilligheid in ontvangst en met een tevreden gevoel keren we terug naar Zwolle.

Een blik op pelsteen en pelblik in "De Noordstar"

Jan van der Vlies

UITGAVEN VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS
ten behoeve van de opleiding tot vrijwillig molenaar

HET ENTREEPAKKET
De basiscursus - voor zover gereed.
Alle lesstof wordt herschreven en zal in de komende jaren verschijnen.

Verzamelinformatie:
Praktisch lesmateriaal

De leden in opleiding dienen dit lespakket bij aanmelding aan te schaffen. Het bevat de benodigde theorie voor de opleiding.
De prijs bedraagt *f* 70,-.

UITGAVEN TER VERBREIDING VAN DE KENNIS OVER MOLENS
Informatie XXII - Bovenassen
Prijs: *f* 12,50 (incl. porto).

Informatie XVI - Waarom draaien molens linksom. Waarom helt de bovenas. De tonmolen.
Prijs: *f* 12,50 (incl. porto).

Wieksystemen voor polder- en industriemolens
Te bestellen door overmaking van *f*25,- (incl. porto) op ABN AMRO rekening 55.44.45.050
t.g.v. G.J. Pouw te Naarden

Informatie XXI - Weercursus.
Prijs: *f* 12,50 (incl. porto).

GRATIS UITGAVEN
- Statuten en het Huishoudelijk Reglement
- Bladen voor het maalboekje voor leden in opleiding en geslaagde leden
- Exameneisen
- Modelcontract vrijwillig molenaar
- Folder Gildeverzekeringen

Voor inlichtingen over de Gilde-uitgaven en bestellingen kunt U contact opnemen met:
de ledenadministratie
Mevr. E.N. Pouw-Schipper
Zwarteweg 70, 1412 GE Naarden
tel.: (035) 694 54 28
(niet op zaterdag, dan zijn wij op de molen!)

AANBEVOLEN LITERATUUR VOOR DE OPLEIDING

Molens
Ir. F. Stokhuyzen
Kopie op A4-formaat.
Prijs: *f* 25,- (incl. porto).
Te bestellen bij de ledenadministratie.

Opleiding Watermolenaar
Ing. J. den Besten
Te bestellen door overmaking van *f* 50,- op girorekening 139754 t.n.v. J. den Besten te Loenen aan de Vecht.

Zingende Stenen
D.J. Abelskamp
Prijs: *f* 45,- (incl. porto).

Veiligheid op Wind- en Watermolens
"De Hollandsche Molen"
Prijs: *f* 10,- (incl. porto).
Te bestellen bij de ledenadministratie.

De volgende Gildebrief verschijnt omstreeks:
15 december 1999

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS